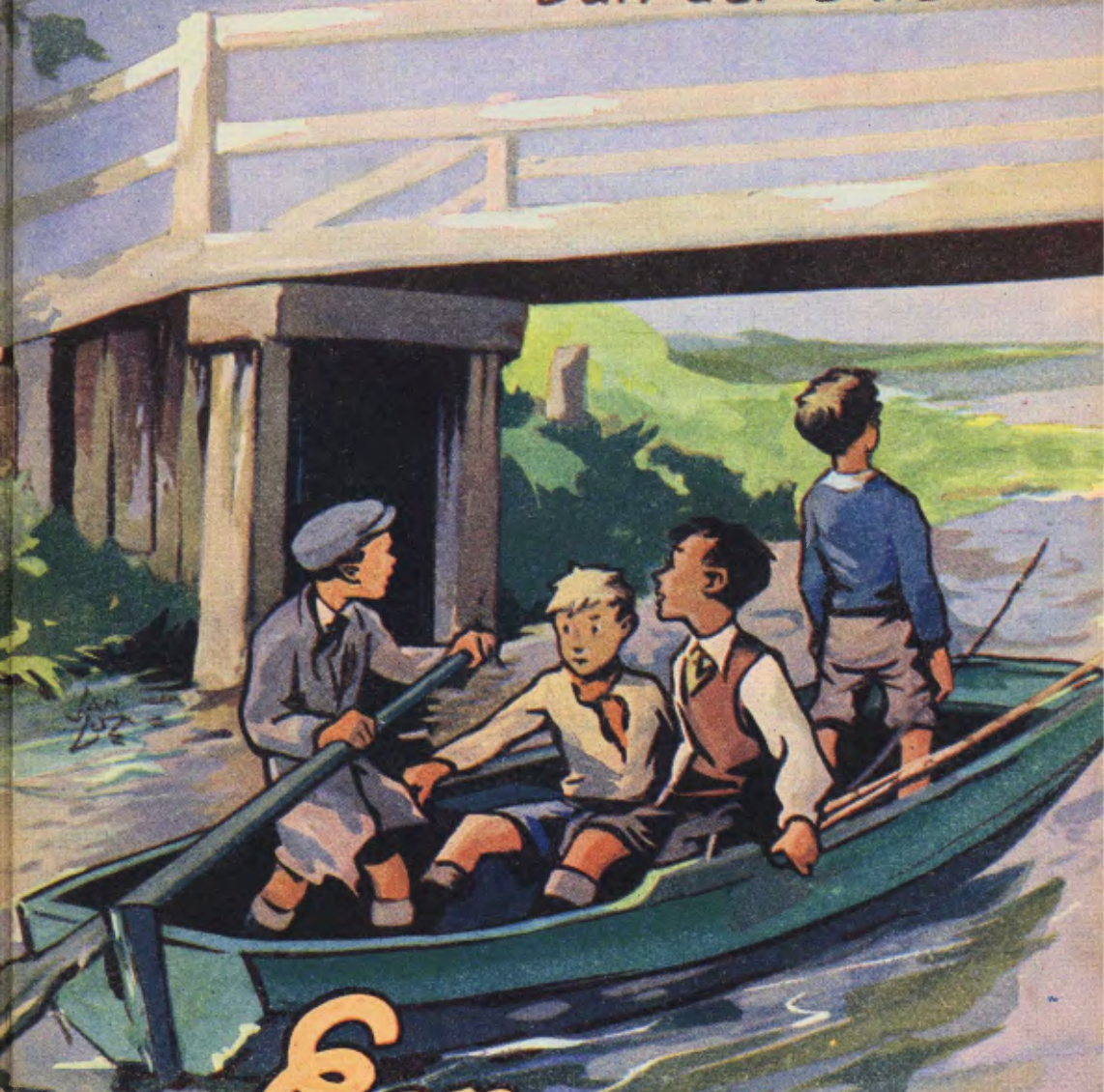

*Net Verschoor-
van der Uis*

En avontuur op het water

G. F. CALLENBACH n.v. NIJKERK

**EEN AVONTUUR
OP HET WATER**

**TEKENINGEN
VAN JAN LUTZ**

NEL VERSCHOOR-VAN DER VLIS

**EEN AVONTUUR
OP HET WATER**

**TWEEDE
DRUK**

**NIJKERK
G. F. CALLENBACH N.V.**

I. BRAM VAN GALEN WEET WAT....

Bram van Galen staat voor het raam, de handen op de rug.
Het waait flink buiten, een stevige bries duwt tegen de ruiten.

Misschien komt vader wel niet thuis vanavond.
Als het zulk weer is, konden ze wel es averij hebben op zee.

Ongeduldig stapt hij van de ene voet op de andere en kijkt op de klok.

Drie uur.

Vroeg nog, vervelend vroeg.

Hoe lang duurt het nog eer vader thuis komt? Als hij thuis komt?

Halfzeven wordt het vast wel, dacht moeder....

Als hij nou maar es wat fijns wist voor vanmiddag, dan was de tijd zó om.

Zal hij Huub gaan halen?

Huub de Korte?

Die weet misschien wel wat goeds voor vanmiddag.
Hij draait zich op de hielen om en gaat de kamer uit naar de keuken.

„Moeder, ik ga weg, hoor.”

„Waar naar toe, Bram?”

„Huub halen, spelen of zo.”

Moeders hoofd is in een dampende wolk wasem, als ze naar Bram kijkt.

„Luister es, Bram, op tijd thuis zijn, hoor, ik wacht niet op je. En hoor es, jongen, als jullie gaan spelen, haal dan ook Bertus even op. Dan heeft die ook es wat.”

Bram trekt een rimpel tussen zijn ogen.

„Hè bah, Bertus de Boer? Bange Bertusie? Nee, hoor.”

Moeders hoofd gaat weer omlaag in de dampende wolk. Hij ziet nu alleen de zijkant van moeders gezicht.

„Erg aardig van je, Bram.”

Het is het enige, wat moeder zegt na zijn uitval.

„Nou ja. . . .”

Hij gaat de keuken uit, het plaatsje over, de straat in. Hij fluit tussen de tanden en heeft de handen jongensachtig diep in de broekzakken.

Bertus ook halen?

Nou ja, hij kon het ook best doen eigenlijk, gemeen om dadelijk nee te zeggen. Bertus had nooit wat leuks, had geeneens een vader. . . .

Wie komt daar aan in de straat. Nee kijk nou, Kromme Teun!

Bram staat stil op de stoep.

Kromme Teun komt aanlopen op zijn sukkeldrafje;

Kromme Teun is een oud mannetje met een misvormde rug. Als hij door de straten loopt, is hij bang en onrustig. Bang voor wat de jongens hem zullen aandoen, onrustig omdat hij pas kalm wordt, als hij thuis bij Neeltje, zijn vrouw, is.

Kromme Teun kijkt bijna nooit op. Hij is er aan gewend geraakt, dat de

jongens hem uitjouwen, zodat hij er alleen maar voor zorgt, zo gauw mogelijk uit hun buurt te komen.

Bram zet de hand aan de mond.

„Kromme Teun,” roept hij, „dag kromme Teuèuèûn!!” Hij denkt daar niet eens bij, ze doen dat allemaal. Niemand denkt er meer bij.

Kromme Teun sukkelte aan de overkant voorbij.

En opeens schiet Bram iets moois te binnen.

Ahá, dát is prachtig.

Dát is een schitterend plan.

Een fijne middag zal het worden, een reuze middag!!

Gauw, eerst Huub maar halen.

Hij gaat er op een draf vandoor. Huub woont in een kruidenierswinkel.

Hij komt op een holletje de winkel instormen.

Baas De Korte is bezig de klanten te helpen, hij staat met zijn rug naar de deur.

„Baas De Korte. . . .” zegt Bram.

Maar de vader van Huub hoort hem niet en heeft geen erg in hem. Hij reikt juist zijn beide armen omhoog naar een vat met zeep. Ja, maar hij moet toch weten, of Huub thuis is. Hij doet nòg een stap naar hem toe en trekt hem aan zijn jasje.

„Baas De Korte, is Huub thuis?”

De vader van Huub kijkt om: „Huub? Ik weet niet. Kijk maar es achter.”

Ja, knikt Bram.

„En mag hij met me mee als hij er is, baas?”

„Waar naar toe?”

Even schrikt Bram. Zijn mooie plan vertellen? Vast niet. Vast en zeker niet. Grote mensen hebben altijd bezwaren, grote mensen weten altijd wat te verzin-

nen, dat iets niet mag of niet kan.

Hij hoest even.

„O spelen” zegt hij.

Baas De Korte heeft het druk. Hij reikt weer naar het zeepvat.

„Nou, vooruit dan maar. Denk er om, Huub moet etenstijd weer terug zijn.”

„Ja, baas.”

Bram danst bijna weg, het pakhuis door naar de plaats die achter de winkel is.

Hij kijkt op de plaats, hij zoekt in de keuken, hij gaat ook de kamer in. Maar Huub is nergens.

Stil es, hoort hij daar niet wat bóven, op zolder?

Hij trekt de trapdeur open en luistert. Ja, van boven komt lawaai, alsof er iemand met een hamer bezig is.

„Húúb!!” roept hij, „Húúb, ben je boven?”

Er komt geen antwoord. Alleen het gehamer gaat door. Nou, komaan, dan zal hij maar naar boven gaan. Honderd keer heeft hij op die zolder gespeeld, honderd keer zijn ze tegen de balken opgeklommen. Hij stommelt de trap op en steekt zijn rond rood hoofd boven het trapgat uit.

„Hà,” roept hij blij, „ha Huubie, zit je daar???”

De hamer van Huub rolt rammelend over de zolder, hij springt lachend overeind.

„Besjoer Brammetje, wat kom jij doen? Ik ben een fijn hok aan het maken, jong. Kijk es effen!”

Maar Bram heeft er niet veel ogen voor.

„Ja, ja,” zegt hij, „ja 't is prachtig, jô. Maar ga je mee naar buiten? Ik weet een fijn spel, jô! Je måg van je vader.”

Huub kijkt aarzelend naar zijn hok, dat al lekker opschiet na vanmiddag.

Hij zou dat hok wel graag willen afmaken. Maar naar buiten gaan lokt hem óók wel.

„Wat voor een spel dan?”

„Ja jô, zal je wel zien. Ga nou maar mee. Dan gaan we Gijs en Bertus ook halen.”

„Ja,” zegt Huub, „goed dan. Ga mee dan.”

Ze stommelen samen de trap af, het pakhuis door, de plaats over en de straat op. Huubs ogen schitteren al. Als Bram van Galen wat weet, is het altijd wat goëds. Die Bram van Galen kan rëuze dingen verzinnen.

Ze stappen naast elkaar. Bram zijn klompen klotsen hard door de straten. Huub draagt geen klompen, hij heeft altijd schoenen aan. Zijn vader verdient geld genoeg in die grote kruidenierswinkel.

De vader en moeder van Bram moeten een beetje zuinig zijn, vooral tegen de winter, dan verdient vader maar een beetje.

„Wie gaan we eerst halen, Bram?”

„Eerst Gijs de Ronde maar, hè? De schuit ligt hier dichtbij.”

„Ja, best. Als Gijs nou maar thuis is, hè? Wat weet je nou voor een spel, Bram?”

„Zal je wel zien, Huubie!”

„Och.... jo.... schiet op.”

Eigenlijk brandt Huub van verlangen, maar hij houdt zich goed en vraagt niets meer. Hij weet wel, als Bram het niet zeggen wil, zègt hij het ook niet. En dat het wat goëds zal zijn, weet hij wel zeker.

Gijs de Ronde woont op een woonschuit, die in de Haven ligt. Ze spelen er dikwijls als Gijs zijn vader thuis is, anders mogen ze er niet op.

Op de woonschuit is het stil.

Er ligt een lange wiebelende loopplank van de kant naar het dek. De ramen van de kajuit zijn dicht en op het dek is alles stil.

Het is een grote lange schuit en hij ligt hier al bijna een jaar. Gijs is op een morgen de school komen binnenstappen. De meester zei: „Zo, zo, ben jij een schipperskind. Varen jullie weer gauw weg?”

„Nee,” zei Gijs toen, „we blijven hier vast wel een jaar liggen.”

Dat jaar is nu bijna om. Over een week of vier gaat Gijs de Ronde weer verderop met zijn vader en moeder. Huub zet zijn handen tot een koker aan de mond, hij roept:

„Ahóóóóí!!!!!!”

Zo roepen ze elkaar in de straten en op het schoolplein en bij hun huizen, Huub en Bram en Gijs. En niemand die het zó kan als zij drieën het kunnen.

Op het dek blijft het stil. Zou Gijs niet thuis zijn? Jammer.

„Weet je wat,” zegt Bram, „ik zal die loopplank opgaan en es kijken door de ruiten, hè?”

„Durf jij?” vraagt Huub.

Bram kijkt naar de loopplank. Het is niet gemakkelijk. De schuit ligt vandaag een heel eind van de kant af en er ligt een vreselijk lange loopplank naar de wal. En dat ding ligt zo verschrikkelijk hoog.

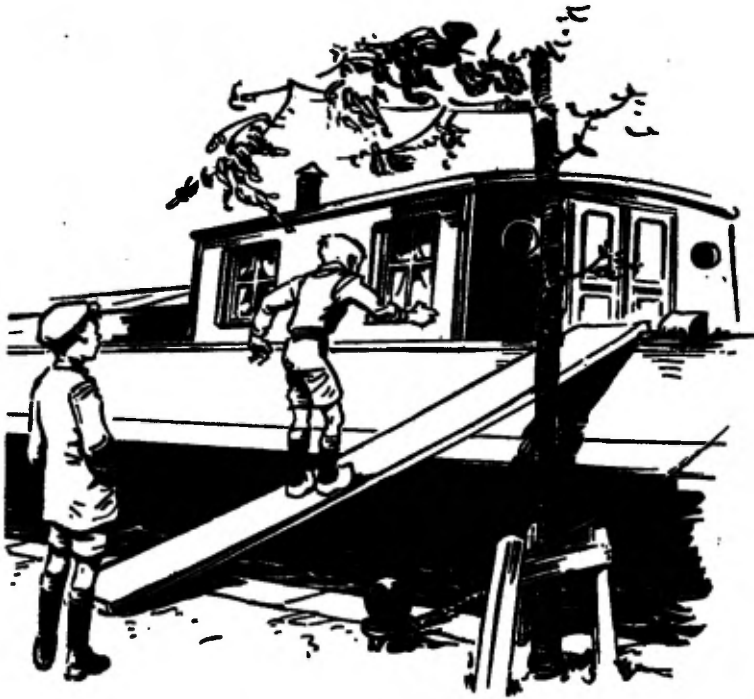
„Vooruit maar,” zegt Bram, „daar ga ik.”

Hij stapt op de plank en schuift langzaam voort. De plank gaat tamelijk steil omhoog. Af en toe kijkt hij even naar beneden naar het water, maar dat moet je nooit doen, dan word je pas goed bang.

O, die Huub!

Hij staat aan de kant en lacht en denkt: Wacht, ik zal je eens krijgen.

Hij gaat op het puntje van de loopplank staan en danst voorzichtig op en neer. En heel die lange, steile, smalle loopplank begint mee te dansen en te wiebelen.

Bram blijft staan midden op de plank.

„Uitscheien, jô. Aai.... oei....!!!!”

Maar Huub houdt niet op, zijn ogen schitteren van pret.

„Uitscheien, Huub, schei je uit!!”

En opeens krijgt de angst hem te pakken, de angst voor die hoge plank en die grote diepte daaronder. Hij laat zich zakken en zit plotseling op de plank.

Huub houdt van verbazing op met het gewiebel.

„Jô, wat doe je nou?”

Bram kijkt om: „Jouw schuld,” zegt hij, „ik durf niet verder. Nou durf ik niet meer op te staan ook. Jouw schuld, akelige jongen.”

Het is zo'n mal gezicht om Bram daar te zien zitten midden op die hoge steile plank. Maar het is wel een beetje een angstig gezicht ook.

Huub heeft al spijt: „Wacht maar,” roept hij, „ik kom je helpen. Daar ben ik al.”

Maar van de wal komt opeens een stem, een donkere bromstem.

„Hei jongens, wat moeten jullie? Wil je wel es van mijn schuit afgaan, hè?”

Ze schrikken vreselijk en kijken om, rood van angst. Maar van de wal klinkt een hard en vrolijk gelach: „Aha, wat een jongens, kijk ze nou es schrikken!”

O, gelukkig, het is Gijs maar, Gijs, die naar de schuit komt met een net vol boodschappen. Huub springt vlug van de loopplank af.

En Bram probeert omhoog te komen, hij schaamt zich een beetje voor Gijs, dat hij bang is.

Maar Gijs is een goedge jongen. Hij zegt: „Wacht maar even, blijf maar zitten. Ik zal je wel helpen hoor.” Hij loopt zo de plank op, recht en vlug met het net vol boodschappen aan zijn hand.

Hij komt achter Bram staan en grijpt hem bij een arm. „Zo, sta nou maar op. Toen we pas op de schuit woonden was ik óók bang, net zo goed. Nou niet meer.”

Hij trekt Bram mee de plank af naar de kant.

Daar staan ze met z'n drieën bij elkaar.

Gijs zegt: „Wat wilden jullie eigenlijk op de schuit?”

„We kwamen jou halen,” vertelt Bram, „we wilden

een eind weg, ik weet een fijn spel, jô. Ga je mee?"
Bram is zijn angst en zijn bangheid alweer vergeten, hij denkt weer aan zijn plan.

„Wat voor een spel?" vraagt Gijs.

„Dat zal je wel zien. Zeg nou maar op: ga je mee of niet?"

Gijs kijkt naar de woonschuit: „Ik mag tot zes uur weg van vader, dan moet ik terug zijn, want vader en moeder zijn allebei weg. En als het donker wordt, moet ik op de schuit passen."

„Ik moet ook om zes uur thuis zijn," zegt Bram, „dat komt goed uit."

„Ga je nou mee?"

„Ja," zegt Gijs, „even de boodschappen opbergen." Hij gaat de plank op. Zo vlug en gemakkelijk als hij dat kan. Bram staat zich weer een beetje te schamen nu. En Huub staat te lachen.

„Zat je fijn te wiebelen, Brammetje?"

„Lach jij maar," zegt Bram, „jij durfde helemaal niet." Huub begint gauw over wat anders.

„Ik moet vanavond nog boodschappen wegbrengen bij de klanten, halfzeven zowat, ga je met me mee?" Bram schudt zijn hoofd: „Nee jô, vanavond komt mijn vader misschien binnen, ik ga met moeder naar het Hoofd."

Daar komt Gijs de wiebelende plank alweer af. Ze gaan met z'n drieën langs de havenkant.

„Laten we Bertus de Boer ook nog halen, jongens," zegt Bram.

Huub trekt zijn schouders op: „Zouden we dat nou wel doen? Hij mag toch niet van zijn moeder."

„Nou ja," zegt Bram, „we kunnen het toch eerst vragen. Bertus zèlf wil graag."

Ze lopen zwijgend naast elkaar. Ze denken alle drie aan Bertus de Boer. Ze zeggen dat niet hardop, maar ze hebben alle drie medelijden met Bertus. Ze praten daar liever niet over, welke jongen praat nou graag over zulke dingen, maar ze zouden geen van drieën met hem willen ruilen.

Bertus de Boer heeft immers geen vader meer.

Geen vader meer, denkt Bram, en hij ziet opeens zijn eigen vader voor zich. Een stoere zeeman met een bruin gezicht en vereelde harde handen.

Geen vader meer. . . .

Als hij, Bram, es geen vader meer had. Dat zou toch kunnen. Vader is altijd op zee. De zee is gevaarlijk en verraderlijk. De zee kan boos en nijdig wezen.

De wind smijt water over het dek en rukt de zeilen aan flarden als het wild weer is. Hè. . . . nou. . . . Hij kijkt even naar de haven en naar een oude logger, die een beetje op en neer dobbert langs de kant.

Hè, maar water is toch ook heerlijk! Als hij groot is. . . . wil hij óók naar zee. En Bram is Bertus de Boer alweer vergeten.

Ook Huub denkt aan Bertus. Geen vader meer. Alleen maar een moeder. Geen vader, die een grap maakt en geld verdient. Altijd alleen maar een moeder, wat zou dat saai en stil wezen. Nee, hij zou niet graag met hem willen ruilen. Met Gijs wel. Hij zou wel op die woonschuit willen wonen en ver weg trekken zoals Gijs de Ronde altijd doet. Elke keer ergens anders heen.

Dan zou de vader van Gijs zijn vader zijn. Nee, dat zou hij toch niet willen.

Raar is dat, je zou, als het er op aan kwam, toch nooit willen ruilen.

Vier voeten komen de trap af stommelen, komen lager en lager, tot ze op de onderste trap aanlanden. Twee hoofden bukken omlaag, vier ogen kijken naar Bram en Huub en Gijs.

Het zijn Bertus en zijn moeder.

De moeder van Bertus vraagt: „Waar gaan jullie heen?”

Gijs en Huub geven geen antwoord, ze kijken allebei naar Bram, alsof ze zeggen willen: „Nou vooruit, jô, jî bent ons wezen halen.”

„We gaan spelen,” zegt Bram, „mag Bertus mee?”

Zijn moeder aarzelt even, ze kijkt in de hunkerende ogen van Bertus, naast haar. Ze weet wel, hoe dolgraag hij met de jongens mee wil. Maar ze weet ook wel, hoe wild die jongens soms wezen kunnen.

En ze is gauw bang. Bertus is het enige wat ze op de wereld bezit.

Ze kijkt weer omlaag naar de drie jongensgezichten. Leuke vrolijke gezichten zijn het.

„Wât gaan jullie spelen, jongens?”

Weer geven Huub en Gijs geen antwoord, weer kijken ze allebei naar Bram.

Bram krijgt een kleur. Hij is maar blij dat het in die nauwe gang zo donker is.

Hij zegt: „O, dat weten we nog niet precies.”

Is dat eigenlijk wel waar? Nou. . . . hij weet het toch nog niet precies. . . . Of staat hij nou te jokken?

„Beloven jullie me voorzichtig te wezen? Jullie kunnen soms zo wild zijn. Bertus is het enige wat ik op de wereld heb, zal je daaraan denken?”

Ze knikken maar zo'n beetje, ze weten niet goed raad met die woorden. Het is altijd een beetje vreemd hier, de moeder van Bertus is anders dan hun eigen moe-

der. Dat komt zeker omdat er geen vader is.

„Nou, ga dan maar, Bertus, om zes uur thuis, hoor jongens. En geen lelijke streken uithalen.”

Bertus hoort het maar half, zijn mager wit gezicht krijgt een kleur van blijdschap. Een heerlijke middag zal het worden. Het is fijn om met de jongens mee te mogen. Ze weten altijd wat anders, ze weten altijd wat nieuws.

II. DE BOOT VAN KROMME TEUN

Ze stappen met z'n vieren de straat in.

Er staat een bolle flinke wind, die hen tegenhouden wil.

Maar ze laten zich niet tegenhouden.

Ze lopen voorover, pal tegen die nijdige wind in, de handen in de zakken, als vier grote kerels.

Bram gaat bij het hoekje opeens linksom, de kant van zijn huis uit.

Huub pakt hem bij een arm: „Wat ga je doen, Bram?”

„Even langs mijn huis. Lopen jullie maar langzaam door, ik kom zo.”

Maar ze zijn veel te nieuwsgierig. Ze blijven op het hoekje staan wachten.

Het duurt niet lang tot Bram terugkomt. Hij draagt vier hengels op zijn rug en vier oude roestige blikken.

„Aha, vissen,” roepen ze door elkaar, „nou weten we het al! Mag jij de hengels van je broers allemaal vandaag, Bram?”

„Ja,” zegt Bram, „ja, en hoor es, we gaan niet gewoon vissen. We gaan een eind de Vaart op met de boot

van Kromme Teun. We vangen palingen, jongens en die verkopen we, hè?"

Ze roepen opeens allemaal weer door elkaar: „Ja, dat doen we! Dat doen we, jongens! Lopen, vooruit maar, opschieten!!”

Alleen Bertus zegt niets.

De boot van een ander, mag dat?

Hij kijkt opzij naar de jongens, ze praten en lachen, ze durven zo.

Is het goed, wat ze doen gaan?

Waarom moet hij altijd banger zijn dan de anderen?

Hij loopt net als de anderen voorover tegen de wind in. Maar blij is hij niet en meepraten kan hij niet.

O, waarom moet hij nu ineens aan vader denken, aan dat wat vader de laatste avond tegen hem heeft gezegd? Aan dat wat hij na die avond nooit meer vergeten kan? Hij loopt met de jongens mee langs de Vaart, maar hij ziet die Vaart niet eens. Hij ziet heel iets anders.

Vader ziet hij, vader op die laatste avond. Zijn hand is veilig weggeborgen in vaders hand.

En vader zegt: „Bertus, kijk me eens aan. Als ik jou vraag een grote vent te zijn, weet je dan wat dat betekent?”

De wind jaagt door zijn haren, langs zijn gezicht. Hij loopt nog wat meer voorover en hoort niets meer van wat de jongens zeggen. Of hij weet wat dat betekent?

Ja, natuurlijk.

En daar is vaders stem weer: „Bertus, jongen, kwááie dingen doen gaat meestal vanzelf, goeie dingen doen gaat niet vanzelf. Zorg er voor, dat je bij alles wat je doet met een oprecht hart aan den Heere Jezus denken kunt.”

Kan dat als je de boot van een ander neemt? Mag dat? Och wat, schiet toch op. Hij wordt kwaad en schopt tegen een graspol langs het dijkje. Wat loopt hij hier te tobben en te denken. Die andere jongens denken toch ook niet. Die doen maar en lachen en hebben plezier.

Huub geeft hem een duw: „Loop je te dromen? Zie je de palingen al zwemmen, jong? Ik vang er twintig, zal je zien. De centen gaan in mijn spaarpot. Ik word rijk!!”

Bertus lacht, maar het gaat niet van harte, er zit een kleine angst ergens diep in zijn hart, een angst die niet weg wil, een angst die niet weggelachen kan worden. Bram van Galen is niet meer te houden als ze in de buurt van de boot komen. Hij holt joelend de anderen vooruit.

„Dáár, jongens, op de brug zie je hem liggen. Kom dan, schiet een beetje op!!”

En ze hollen lachend achter hem aan. Bertus ook. En even houdt die kleine angst op. Hij lacht mee en holt mee, en even later hangt hij naast de anderen over de brugleuning. Die brug is niet over de Vaart, maar over een zijslot van de Vaart. Aha, daar ligt een oude roeiboot. Mooi is hij niet, maar sterk lijkt hij wel. Er ligt maar één roeispaan in, maar wat hindert dat? Kan een Hollandse jongen niet vooruitkomen met één roeiriem? Natuurlijk wel!

Gijs wijst naar een paal: Verboden toegang.

Hij kijkt aarzelend naar de andere jongens: „Zie je dat?”

Maar Bram en Huub lachen: „Och jô, wat geeft dat nou. Wie heeft er nou last van als we even door dat weiland lopen.”

En Gijs zegt: „Nee, vooruit dan maar. Daar gaat ie!”
Achter elkaar hollen ze het weiland door, langs de slootkant, recht op de boot af.

Bertus vergeet zijn bangheid, hij vergeet zijn angst. Hij kan nu ook alleen nog maar denken aan de pret en het plezier die ze hebben zullen.

Ze springen joelend en lachend in de boot, achter-
elkaar.

Bertus is niet eens de laatste, hij springt vlak achter Bram aan boord. De roeischiit dobberft op en neer. Bram neemt de roeriem en steekt af.

„Pats,” zegt hij en laat de roeriem op het water pletsen.

Huub kijkt over het weiland naar de Vaart, naar de smalle ka, naar de brug.

„Als Kromme Teun nou maar niet net vanmiddag gaat vissen, jongens. Dan zijn we er lelijk bij.”

Maar Bram zegt: „Och jô, ben je mal.”

Bertus zijn plezier is al weer weg, hij denkt: Kromme Teun is even arm als wij, hij krijgt ook geld van de

kerk. Vader zou het niet goed vinden dit. . . . wat we nu doen. Zou ik het zeggen tegen de jongens? Nee, ik durf niet. Ze zullen me uitlachen. Ze zullen me weer „bange Bertus” noemen.

Huub heeft de riem gepakt, hij wrikt daar mee heen en weer, heen en weer.

„Aha! Daar gaat hij, jongens, let op!!”

De boot schiet aardig vlug door het wilde water. Hun ogen schitteren en hun wangen branden van pret.

„Daar heb je de brug,” schreeuwt Bram opgewonden. Een heel eind te voren steekt hij zijn twee handen al uit. Als ze er onder varen duwt hij de boot af tegen de boog van de brug.

Aha, daar komen ze, daar komen ze met een vaartje onder de brug uit, het brede water op.

Ze vergeten alles: Kromme Teun en hun vaders en moeders, alles vergeten ze.

Bertus staat achterin de boot, de handen in de zakken.

Hij vergeet óók alles.

Dit is de Vaart niet meer, dit is de zee!

Nu is hij de vader van Bram van Galen, die op een logger is. Misschien komt die vanavond nog thuis.

Later wil hij ook naar zee.

Kijk nou dat water plensen. Huub kan het goed. Wie zou dat zo fijn kunnen met één riem?

Waar zou de andere riem van Kromme Teun zijn? Misschien kapot gegaan. Geld voor een nieuwe zal Kromme Teun wel niet hebben. Het is daar immers net als bij hem thuis. Weinig geld, altijd zuinig zijn. Hij denkt nu niet langer aan de Vaart, hij denkt nu niet langer aan de zee.

Hij denkt aan het huisje van Kromme Teun, het huisje in de Dwarssteeg.

Dwarssteeg nummer drie, daar woont Kromme Teun. En zij, wat doen zij met zijn boot? Is dat goed?

Gijs de Ronde springt over een bankje heen naar hem toe: „Hé, dromer, wat sta je te denken? Tel je de palingen, jô? Zie je jezelf al rijk worden?”

„Ho, jongens,” schreeuwt Bram, „hier zitten ze wel, leg de boot stil, Huub.”

Huub houdt dadelijk op, hij steekt de riem diep in de grond.

„Een stuk touw, jongens, anders blijft hij niet liggen. Wie heeft er een stuk touw?”

Bram natuurlijk, hij haalt een fijn dik touw uit zijn zak en bindt dat om de riem. „Zo, jongens, zo ligt hij goed vast. En nou stil zijn, anders schrikken die beesten. Wie het meeste vangt, hoor. Die verdient de meeste centen.”

Ze zitten nu alle vier heel stil en gooien de hengels uit. Vergeten is Kromme Teun weer, het is een prachtig spel. Op de bodem van de roeiboot liggen de blikken voor de vissen.

Het waait flink, het water slaat onrustig tegen de roeiboot.

Het duurt lang eer ze wat vangen. De boot trekt heen en weer. Eén roerriem is eigenlijk niet genoeg om een boot aan vast te leggen. Daar heb je eigenlijk twee stokken voor nodig. Bertus kijkt naar de roerriem.

Hoe zou Teun dat eigenlijk gedaan hebben?

„Há, béét, jongens, ik heb beet!!”

Gijs trekt zijn hengel omhoog, een flinke voorn spartelt in de lucht.

Ze trekken van opwinding allemaal hun hengels op

en kijken naar Gijs, die de vis in het blik doet.

„Nou ik één, jongens,” lacht Bram, „zal je zien!”

Maar dat is mis. Het lijkt wel of Gijs door het water heen kan kijken, even later heeft hij er weer een en nog vijf minuten later een derde.

Gijs danst door de boot van plezier.

„Zitten,” schreeuwt Bram opgewonden, „je maakt veel te veel leven, dan schrikken ze. O, stil, béét, jongens!”

Werkelijk, boven Brams hoofd spartelt een vis door de lucht.

Ze buigen weer gauw alle vier over hun hengels.

Maar dat valt tegen, een lange tijd vangen ze niets.

Dan opeens trekt Huub zijn hengel omhoog.

Hij zucht er van: „Hè, hè, eindeijk!”

„Nou jij nog, Bertus,” zegt Gijs, „dan hebben we allemaal wat.”

Maar Bertus vangt niets, Gijs wel en Bram ook.

Op het water begint het een beetje schemerig te worden.

„Ik moet naar huis,” zegt Gijs, „kijk maar, het wordt donker.”

Bram knikt: „Ik ook, anders kan ik mijn vader niet halen.”

„En ik moet nog boodschappen wegbrengen,” zegt Huub.

Bertus kijkt naar de blikken van de jongens, hij kijkt ook naar zijn eigen lege blik.

Bram ziet het, hij zegt: „Wil je wat van mij, Bertus?”

Dat mag gerust.”

„Wel nee, jô, natuurlijk niet.”

Hij wil het niet weten voor de jongens, maar eigenlijk is hij maar blij, dat hij niets gevangen heeft. Moeder

ziet altijd dadelijk aan zijn gezicht of er iets niet in orde is.

Huub maakt het touw van de roერიem los, hij kijkt achterom naar de anderen:

„Vertellen jullie dat je met de boot weggeweest bent?”

„Nee,” zegt Gijs, „nee, natuurlijk niet. Ik zeg gewoon, dat we zijn wezen vissen. . . .”

Huub heeft de riem los, hij pakt hem vast en wrikt heen en weer in het water.

Gijs stapt over de bankjes heen.

„Geef maar, Huub, nou ik es een poosje.”

Wat wordt het al donker, maar och, voor het donker zijn ze niet bang. En zo erg laat kan het nooit zijn. Niet later dan halfzes of zo.

Alleen Huub wordt een beetje ongerust.

„Opschieten, Gijs, anders kom ik nog te laat. Wil ik het weer doen? Geef maar op.” Hij stapt wild door de boot, zó wild en vlug, dat Gijs bijna voorover in het water schiet.

Bram grijpt hem nog net bijtijds bij zijn broek: „Ho mannetje, blijf staan. Jô, pas op, de riem! Houd hem, jô dan toch. . . .!”

Met z'n vieren tegelijk duiken ze over de rand van de boot en reiken naar de riem, die op het water drijft. Ze reiken en rekken gevaarlijk ver.

„Oppassen!” schreeuwt Bertus.

Met grote ogen kijken ze de roeiriem na die zachtjes wegdobbert op de golven.

„Jouw schuld,” zegt Gijs, „doe dan zo wild niet.”

„Jouw schuld,” zegt Huub, „jij liet hem toch zeker glippen, domoor.”

Als er ruzie op komst is, is Bram altijd klaar om dat weer goed te maken. Hij is gaan zitten op het bankje achterin de boot, maar ook daar kan hij de riem niet krijgen.

Hij zegt: „Geen ruzie maken, jongens, wat heb je daar nou aan. Daar hebben we de riem niet mee terug. Help liever een handje.”

Ze hangen nu weer met z'n vieren over de rand en roeien zo goed en zo kwaad het gaat met hun handen de riem achterna. Dat het ding nou net de andere kant uitdrijft dan waar ze heen moeten.

„Ik moet naar huis,” zegt Huub, „het wordt zo donker, wie weet hoe laat het al is.”

Gijs trekt een rimpel tussen zijn ogen: „Ik moet ook naar huis, als ik te laat kom, weet ik gewoon geen raad, vader heeft het zo gezegd.”

„Mijn vader,” zegt Bram. . . . „ja ik moet ook terug, we kunnen toch niet bij die riem komen, vooruit jongens, de andere kant op, helpen! Je best doen. Vooruit, Bertus, sta daar niet te kijken.”

Bertus laat zich ook weer op zijn knieën zakken, hij

kijkt nog eenmaal de riem na, die verder en verder drijft, de riem die je bijna al niet meer zien kan. Moeten ze teruggaan? En de riem dan? En Kromme Teun dan? Als hij het merkt, wat zal er gebeuren? Moeten ze werkelijk naar huis gaan? Nou ja, wat anders? Hij kan óók niet te laat thuis komen, dan zal zijn moeder het merken, dan zal hij alles moeten vertellen en moeder heeft immers zo gezegd: „Geen streken uithalen, geen verkeerde dingen doen....”

En zijn vader.... nee niet aan vader denken....

Helpen nu, je handen flink in het water slaan, dan komt de boot wel vooruit. Wat gaat het langzaam. Zou hij toch niet te laat thuis komen? Zou moeder het toch niet merken? Maar dan kan hij zeggen, dat hij ver gewandeld heeft.

Liegen zomaar?

„Vooruit Bertus, harder,” roept Bram achter hem, „we schieten niet genoeg op, we komen allemaal te laat.”

Ja, knikt hij, ja....

Maar hij hoort nauwelijks wat Bram zegt, zo moet hij denken, aan Kromme Teun ook weer, die nu helemaal geen riem meer heeft. Aan moeder, die gezegd heeft....

„Aha, toe jongens, toe maar, daar is de brug, zie je hem? Nog een klein eindje! Pas op, nou wordt het moeilijk, nou moeten we zorgen dat we er niet voorbij drijven.”

Het is Gijs, die nou praat, Gijs van de woonschuit. Hij is bedreven in 't varen, hij heeft al zo lang op een schuit gevaren. Hij popelt van verlangen om de jongens te laten zien wat hij kan. Hij heeft geen tijd meer

om aan de rociëriem te denken, of aan Kromme Teun. Bram en Huub ook niet. Is 't geen prachtig avontuur? Als ze nou nog maar op tijd thuis komen, als ze het nou nog maar halen, dan is het een fijne middag geweest.

„Hallo, hallo!” roept iemand van de kant af. Het is Jan van Dam, uit hun klas. Ze kijken even en zwaaien terug.

Ze laten het niet merken, maar ze schrikken erg, de vader van Jan is agent.

„Mògen jullie die boot?” roept Jan van de kant. Huub trekt zijn schouders op, hij zegt zachtjes tegen de anderen: „Niks zeggen, hoor, anders gaat hij klikken, hij klikt altijd.”

„Dag Jantje,” roept Bram, „heb je je sommen voor morgen al af?”

Jan geeft geen antwoord, hij blijft even staan kijken, dan loopt hij door.

Sommen, daar moeten ze tegen hem niet over beginnen, daar heeft hij niet mee op. Dat weet Bram ook wel, daarom plaagt hij zo. Hij fluit een deuntje tussen zijn tanden. Wat kunnen hem die jongens ook schelen. Hij gaat naar huis, maar hij zal het toch eens tegen zijn vader zeggen.

„Pak hem, Gijs. . . . ja zo, wacht, ik aan de andere kant. . . . mooi zo, houd hem goed vast. Juist Bertus, mooi, flink afzetten, jongens, een, twee, drie! Aha, ziezo. . . .”

Ze drijven keurig onder de brug door de sloot in. De brede Vaart ligt gelukkig achter hen. Wat had er allemaal niet kunnen gebeuren. Er had wel een grote melkschuit langs kunnen komen, ze hadden wel overvaren kunnen worden.

„Roeien, jongens, harder, hoor, harder. . . . het wordt zo laat.”

Dat is Gijs, die zo praat. Het wordt zo donker en anders zijn vader en moeder nog eerder thuis dan hij. Ze werken alle vier even dapper. Ginds is het vlondertje waar de boot moet liggen. Diep in hun hart zijn ze alle vier blij dat het nog zonder ongelukken is afgelopen. Diep in hun hart denken ze ook alle vier aan Kromme Teun en aan de riem, die ergens op het water drijft.

Bram hangt voorover. Hij grijpt het vlondertje vast met een zucht van verlichting. Achter elkaar springen ze op de kant en kijken om zich heen. Nee, niemand heeft hen gezien.

„Gauw hoor,” roept Gijs, „opschieten, anders ga ik vooruit. We zijn laat.”

Ze hollen achter elkaar langs de sloot. Ze klimmen over de brug naar de ka langs het water. Ze hebben de wind nu achter, in de rug. Dat gaat fijn!

Ze hangen niet langer voorover, achterover moeten ze lopen, de wind duwt hen haastig langs het water naar huis.

Komt daar iemand aan? Ze schrikken even in het donker. Als het een agent is. . . . och, maar een agent kan immers niet zien, dat ze iets verkeerd gedaan hebben. . . . Maar het is geen agent, een boer loopt op zijn klompen voorbij en kijkt niet naar hen.

In de verte branden de lantaarns, het duurt niet lang meer of ze lopen door de straten naar huis. Bram is er het eerst. Zijn moeder staat aan de deur.

„Jongen, jongen, wat ben je weer laat, bijna was ik weggeweest, kom maar gauw mee, straks als we terugkomen kun je wel een boterham eten.”

Bram zwaait naar zijn vrienden met twee armen tegelijk.

„Bonjour hoor, ik ga fijn mijn vader halen.”

Ze steken alle drie een hand op naar Bram.

„Tabé.” „Gendag.” „Bonjour.”

Bertus kijkt weer vlug voor zich uit, hij wil liever niet langer aan den vader van Bram denken.

Huub is de tweede, die weg moet. De winkeldeur staat open. Een knecht loopt in en uit. Hij steekt een vinger op naar Huub:

„Te laat, mannetje, er zit wat voor je op.”

Huub trekt een mal gezicht en gaat vlug de winkel binnen.

Vader De Korte staat achter de toonbank, hij kijkt naar Huub:

„Ben je daar eindelijk? Ik moet op je kunnen rekenen, denk daar om, anders ga je niet meer weg Woensdagmiddags.”

Huub knikt en loopt naar de deur van de kamer.

„Toch geen kattekwaad uitgehaald?” vraagt vader achter hem. „Wat hebben jullie zolang uitgevoerd?”

„O gevist,” zegt Huub. Hij gaat gauw de kamer in. Moeder heeft zijn boterhammen klaarstaan.

„Vlug, jongen, je moet nog bij drie mensen boodschappen brengen en allemaal een eind uit de buurt. Wat ben je weer laat.”

Huub zegt niks, hij gaat gauw aan tafel zitten en eet vlug zijn brood op.

Buiten zijn Bertus en Gijs doorgelopen.

Ze praten niet veel. Bertus weet eigenlijk nooit wat hij tegen Gijs zeggen moet. Tegen Gijs ziet hij altijd een beetje op. Gijs is wel twee jaar ouder en hij heeft al

zoveel van de wereld gezien. Gijs zijn vader heeft een grote mooie schuit, Gijs zijn vader heeft geld.

Gijs weet ook niet veel te praten, hij heeft altijd medelijden met Bertus. Maar dat kun je immers niet zeggen en ook niet laten merken. Dat doen jongens natuurlijk nooit. Het moet wel erg zijn als je geen vader hebt en je moeder is zo arm.

Hij zou wat willen doen voor Bertus, maar hij weet zelf niet wat.

Bertus kijkt op: „Zou je niet te laat komen, Gijs?”

Gijs trekt een rimpel tussen zijn ogen: „Ja, ik ga hollen, jô, jij bent nu toch zo thuis.”

Maar plotseling staan ze allebei stil. Er komt iemand het hoekje om van de straat waar ze lopen. Een kleine man met een kromme rug, zijn klompen klotsen over de stenen. Zijn kleine grijze baardje wipt wat op en neer terwijl hij loopt. Over zijn schouder draagt hij een hengel en onder zijn arm een groot vierkant blik. Ze kijken elkaar aan, Gijs en Bertus.

Het mannetje is al voorbij, hij heeft hen niet gezien, hij kijkt immers nooit naar de jongens. Jongens schelden hem altijd uit, ze roepen hem na en trekken soms aan zijn kiel. Als ze niet roepen en schelden is hij al blij. Hij loopt zo vlug hij kan de straat uit.

„Kromme Teun,” zegt Bertus.

Gijs knikt. „Ja,” zegt hij, „hij gaat vissen....”

„En de roeriem....?” zegt Bertus.

Ze lopen nu weer verder, ze denken allebei aan het water, aan de riem, aan de boot.... aan Kromme Teun die dat eind gaat lopen en die niet kan wegkomen van de kant, omdat zijn riem er niet meer is.

Gijs kijkt naar het blik met de vissen er in. Hij zou die wel zo willen weggoeien. Maar wat helpt dat? En

hoor nou, daar slaat een torenklok halfzeven.
Hij gaat er op een holletje vandoor: „Bonjour hoor Bertus, ik ben te laat.”

Bertus kijkt hem na en gaat dan een andere straat in naar huis. Hier worden de huizen klein en smal en lelijk. Zijn huis is ook klein en smal en lelijk. Dat is zo erg niet, als vader er nog maar was. Dan heb je geen erg in die huizen, dan merk je 't niet zo, dat je arm bent. Dan is het 's avonds fijn in huis. Dan knutsel je wat samen met je vader, of je leest een prachtig boek. Dan vertel je je vader dat je naar zee wilt, vast en zeker naar zee. Tegen moeder kan hij dat immers niet zeggen, die zal het verschrikkelijk vinden als hij zee-man worden wil. Als vader . . . Kan hij dan vandaag nooit ophouden over vader te denken? Het helpt immers toch niet en het maakt maar verdrietig . . . Kijk, de deur staat open, iemand heeft hem misschien op een kier laten staan, iemand van de eerste trap zeker. Hij klimt de twee trappen op, tot hij boven is.

Een stem komt uit de keuken: „Ben jij het, Bertus?”

„Ja, Moeder.”

„Hoe kom je zo laat, jongen, ik ben zo ongerust geweest.”

„O, we hebben gespeeld bij de Vaart, Moeder.”

Moeder komt uit de keuken de kamer in: „Bij de Vaart? Is dat niet gevaarlijk? Nou, trek maar gauw je jas uit, dan gaan we eerst eten.”

Bertus knikt, en gaat de gang in.

III. LANGS HET DONKERE WATER....

Langs het water van de Vaart strompelt Kromme Teun naar zijn boot. Hij loopt niet hard meer. Hièr is het stil en hier is het water. Zijn oude moede ogen staan weer blij. Hij moet nu gauw gaan vissen, dan heeft hij flink wat bij elkaar. Wat zal Neeltje, zijn vrouw, gelukkig wezen als hij nou es flink wat gevangen heeft. Dan hebben ze weer een paar centen, dan kunnen ze misschien weer een beetje kleren kopen.

Zo, kijk nou, daar ligt zijn boot, zijn oude vriend. Het water en zijn ouwe roeischuit, dat zijn twee vrienden van hem.

„Oho, pas op, Teun, niet vallen, uitkijken, jong.”

Hij strompelt over het gras naar de schuit en klimt voorzichtig over de rand.

Och, Neeltje moet nou niet elke avond zo bang zijn, als hij gaat vissen. Zó oud is hij toch niet en hij kent het water van de Vaart zo goed. Waar is zijn riem?

Drommels nog toe, waar is zijn riem?

Hij zoekt geschrokken onder de banken, kijkt op het gras langs de kant, zoekt in het donker elk plekje af. Een kleur van schrik en van boosheid komt op zijn magere wangen.

Is zijn riem weg, is deze riem nou ook weg?

Wie heeft dat gedaan? Jongens natuurlijk. Die andere hebben ze ook weggemaakt, vast en zeker, een paar weken geleden. En nou.... en nou....

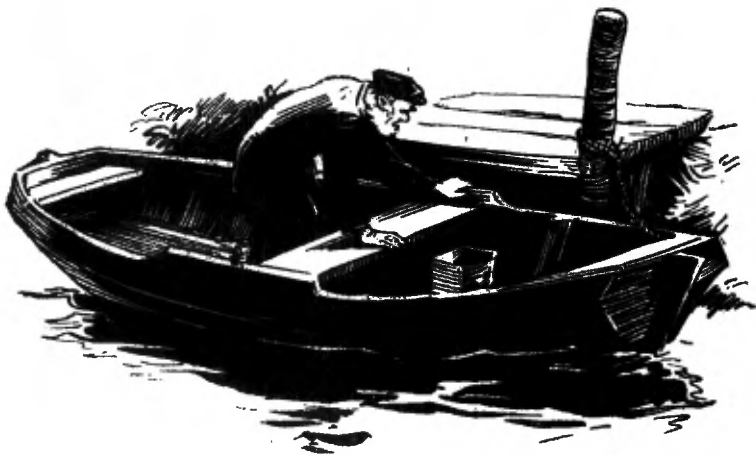
Tòen heeft hij er geen werk van gemaakt, tòn heeft hij het maar zo gelaten, maar nou zal het uit zijn, ja zeker, nòu zal het uit zijn.

Hij gaat naar de politie, wel wis en zeker zal hij naar

de politie gaan. En dan zal hij es zien. . . . dan zal hij es zien. . . .

Hij strompelt kwaad uit zijn boot, stoot zijn knie lelijk tegen het achterbankje en staat op het gras. Boven hem is de lucht hoog en donker met sterren, een halve maan staat hel en licht aan de hemel.

Teun ziet dat niet. Hij balt zijn ene vuist en dan de andere, er komt een grote woede in hem op.

Waarom moeten ze hem altijd plagen, waarom moeten ze hem altijd hebben? Heeft hij soms nog niet genoeg? Waarom moet hij een kromme rug hebben? Waarom is hij zo arm en een ander rijk? Waarom schelden de jongens hem uit en een ander niet?

Alles heeft hij, hij alleen, niemand is zo als hij, niemand heeft het zo moeilijk als hij. . . . Maar hij zal ze, hij zal ze. . . . wacht maar es even. . . .

Die lelijke jongens, die lelijke apen. . . .

Hij gromt kwaad en strompelt terug, het oude blik ligt vergeten in de schuit. Tranen van woede over alles en iedereen lopen uit zijn ogen, over zijn oud moe gezicht in zijn grijze baard.

Zijn armen slingeren langs zijn lijf bij het lopen, wild en heftig.

En tussen zijn twee ogen is een dikke boze rimpel.

Zo komt hij bij de agenten op het bureau. Hij doet zijn verhaal, hakkelend van kwaadheid.

Een van de agenten zegt: „Niet zo kwaad kijken, Teun, je doet net of wij het helpen kunnen.”

Maar Teun heeft geen zin in een grapje, hij loopt naar de deur.

Hij zegt nog: „Als ik hoor wie het geweest zijn. . . . de tweede riem is dat al. . . .”

Hij gaat de straat weer op en loopt naar zijn huis. Een laag huisje is het met een klein dakraam boven en een vierkant raam beneden.

Het gordijn is open. Neeltje, zijn vrouw, zit aan de tafel achter het koffieblad. Het lichtje onder de koffie schijnt vriendelijk naar buiten.

Maar Teun kijkt daar niet naar, hij ziet dat niet eens. Hij gooit wijd en wild de deur van de klink en stapt regelrecht het kamertje in.

„Maar, wat ndu?”

Neeltje is opgestaan van schrik, ze kijkt naar Teun, naar zijn twee boze ogen, ze schudt haar hoofd en zegt nog eens: „Maar wat nou?”

„Lelijke apen zijn het, dieven, rovers, als je dat maar weet. Mijn riem hebben ze weggemaakt, mijn laatste riem. En ik heb geen geld voor een andere en ik kan nou vanavond ook niet vissen. Alles heb ik, alles. Ik alleen heb alles.

Is het nog niet mooi genoeg dat ik krom ben, dat ik ongelukkig ben? Is het nog niet erg genoeg dat ik arm ben, dat ik geen geld heb? Moeten ze me dan ook altijd nog naroeppen? En uitschelden en plagen en mijn

rommel stelen? Lelijke apen zijn het. Als ik ze krijg, dan zàl ik ze.... wacht maar.... wacht maar, hoor....”

Hij laat zich zakken op een stoel en wrijft langs zijn ogen, driftig en tegelijk verdrietig.

Neeltje is weer gaan zitten, ze is een klein grijs vrouwtje met een vriendelijk blij gezicht. Maar nu is dat gezicht toch wel een beetje geschrokken. Geschrokken van Teun is ze.

Niet om die riem, niet om de vis die ze nou niet hebben. Nee, om Teun zèlf, om zijn boze ogen, om zijn gebalde vuist, om zijn ontevreden woorden. Is dat Teun, is dat nou Teun, die anders zo goedig en vriendelijk is? Is het zó met Teun gesteld, is het zó met hem?

Ze zegt niets, ze neemt alleen maar de koffiepote van het lichtje en schenkt twee kopjes vol.

En aan de andere kant van de tafel moppert Teun verder: „Alles, alles moet ik hebben. Niemand is zo arm en ongelukkig als ik.... niemand....”

Nu schuift Neeltje de kop naar hem toe.

Ze kijkt op, recht in die twee boze ogen van Teun.

„Teun,” zegt ze, „Teun, weet je dat wel zeker?”

„Wat zeker?” moppert en gromt Teun, „wou jìj soms zeggen, dat ik niet uitgescholden word, wou jìj soms zeggen, dat ik niet ongelukkig ben.... wou jìj soms zeggen, dat er iemand is die ze zo plagen en nashelden als mij.... Hè, wou je dat soms zeggen?”

Het wordt nu zo stil in het kamertje, het lichtje flakert heen en weer. Misschien tocht het wat door de ruiten, met die harde wind. Een ster kijkt door het raam naar binnen. Een wolk schuift langzaam voor de smalle maansikkel.

„En de Heere Jezus dan, Teun.... de Heere Jezus dan, hebben ze Hem niet uitgescholden, hebben ze Hem niet geplaagd....?”

Nòg stiller wordt het in het kamertje. De twee vuisten van Kromme Teun gaan open op tafel. Hij kijkt naar die handen, nee, hij kijkt niet naar die handen. Hij luistert naar Neeltje, al wil hij dat niet weten.

Maar Neeltje zegt niets meer, ze ziet door het kleine raam naar buiten.

Haar klein, tevreden gezicht is zo zacht en gelukkig. Teun ziet het, nu moet hij nòg eens langs zijn twee oude ogen wrijven, maar dat is nou niet langer van woede en verdriet.

Hij trekt voorzichtig de koffie naar zich toe en drinkt met langzame teugen.

Een ogenblik kijken ze elkaar aan, over de tafel heen.

„Ja..” zegt Teun.... „ja.... jà....”

Misschien weet niemand wat dat betekent.... maar Neeltje wel. Dáárom zegt ze niets. Het is soms goed om niets te zeggen.

Het lichtje flakkert maar, flakkert aldoor en geeft lange, gerekte schaduwen over het kleed naar het raam en weer terug.... al maar door.... al maar door....

Op de woonschuit van De Ronde is het donker en stil. Het rode achterlicht brandt, de loopplank ligt vanaf de kant hoog opgetrokken naar het schip. De roef is leeg en verlaten. Gijs is nog op tijd thuis geweest. Hij heeft op de schuit gepast tot zijn vader en moeder thuishkwamen.

Nu liggen ze op bed.

Langs de Haven is het stil en verlaten.

In het schip slapen drie mensen, de schipper en zijn vrouw en Gijs.

Nee, tòch niet.

Gijs ligt wakker.

Zijn kooi is in het ruim, een brede kooi, waarin ze best met zijn tweeën zouden kunnen slapen. Maar een broer heeft hij niet.

In de wand van zijn kooi is een kleine ronde ruit, waardoor hij naar buiten kan kijken. Hij moet toch geslapen hebben; het is zo stil en donker buiten. Toen hij naar bed ging, hoorde je de mensen nog lopen langs de kant. Een roeiboet voer toen nog langs de schuit.

Ja, een roeiboet. . . .

Waarom sláápt hij nu niet?

Vooruit, geen gezanik. Hij gaat straks door de ronde

ruit liggen kijken, dan slaap je zó in. Nee, hij gaat tot duizend tellen, tot tienduizend zeg maar, tot honderdduizend, kan hem niet schelen, als hij maar weer inslaapt. Als hij maar niet aldoor hetzelfde voor zijn ogen ziet draaien:.... De Vaart en....

Nee, niet denken.... niet denken aan vanmiddag. Vijf en twintig, zes en twintig, zeven en twintig, acht en.... zou Kromme Teun het nou al weten van de riem....? zou hij....?

Niet zaniken.... acht en twintig, negen en twintig, dertig....

Als hij bij honderd twaalf gekomen is, slaapt hij in. Een arm ligt dwars over het kussen, zijn hoofd is wat opzij gezakt....

Maar met een schok schrikt hij wakker en zit rechtop in de kooi.

Met een zucht van verlichting laat hij zich weer achterover zakken. Gelukkig, het was maar een droom. Hoe kan hij in een ogenblik tijd zo afschuwelijk dromen?

Teun zag hij, Teun, die verdrietig langs het water liep, die almaar zocht, almaar zocht naar zijn riem. Precies zoals hij vanavond in de straat liep.

Hij bijt de tanden op elkaar. Lafaards zijn ze geweest, alle vier.

Weglopen, omdat je anders te laat thuiskomt en een standje krijgt.

En de riem maar laten gaan.

Lafaards zijn ze geweest, alle vier, maar hìj het ergste, want hìj is de oudste. Hij had moeten zeggen....

Ja, dat helpt niet, al dat denken helpt niet.

Wacht eens, wacht eens even....

Als hij.... ja, dat is een prachtig plan.

Dùrft hij dat? Doèt hij dat?

Dùrven? Natuurlijk....

Gauw dan.... voortmaken.

Zijn voeten steken al buiten de kooi, hij staat al in het ruim. Zijn ogen schitteren.

Hij heeft de meeste vis gevangen. Als hij nou naar Teun gaat.... als hij nou zegt: „Hoor es, Teun, ik ben laf geweest.... neem jij de vis maar, Teun....”

Zachtjes doen, vader en moeder mogen het niet merken.... heel zachtjes doen. Nou komt het goed uit, dat vader en moeder altijd vroeg naar bed gaan. Een schipper staat immers voor dag en dauw op het dek.

Hoe laat zou het zijn?

Op zijn kousen sluipt hij de kajuittrap op en kijkt op de klok.

Halftien.... dat is zo heel erg laat nog niet.

Zou Teun niet kwaad zijn.... zou hij.... durft hij eigenlijk wel?

Durven? Laf zijn soms? Wèl een riem wegmaken, wèl naar huis gaan als een ander zijn riem niet meer heeft en nòu niet durven?

Toe nou, zeg....

Hij grijpt snel naar het blik met de vis.

Er slingert wat water over de vloer. Hindert niet....

Nu gauw opschieten, zachtjes de deur open, het dek op. Hóórt hij iets? Komt zijn vàder er aan? Nou, hij moet niet bang zijn, hij doet immers geen kwaad.... nee, vader komt er niet aan.... tòe nou, vlug voortmaken.

Wat is het stil op de kant, hoe anders ziet het er nu uit dan vanmiddag toen de jongens kwamen.

Wat wiebelt die loopplank, 's avonds lijkt dat zeker erger dan overdag.

Zo, nu staat hij op de kant. Hij kijkt even naar de donkere ramen van de roef. Niets te zien.

Nu moet hij snel voortmaken, anders zal Kromme Teun nog naar bed zijn....

Op deze avond is er nòg een, die niet slapen kan; dat is Bertus de Boer. Het was halfnegen toen hij naar bed ging. Nog ligt hij wakker en een torenklok slaat negen slagen.

Gloeiend heet is het in bed en zijn bonzende hart wil niet stil zijn. Hebben die andere jongens dat nou ook? Die angst en die spijt over wat ze gedaan hebben? Is het goed dat ze een riem wegmaken en het niet vertellen en het niet in orde maken? Zal hij het tegen moeder zeggen, als moeder thuiskomt? Elf uur zal moeder wel naar huis komen. Ze is naar opa vanavond.

Waarom heeft hij het niet dadelijk gezegd, wat ze gedaan hebben? Misschien had moeder er wat op geweten. Wat zou vader gezegd hebben? Als vader nog leefde.... tegen je vader zeg je zoiets gauwer dan tegen je moeder. Een jongen praat graag met zijn vader. Hij heeft geen vader.

Om en om woelt hij in het bed, het is niet uit te houden hier. Waarom drenst die vervelende radio bij de burens zo? Hij kàn het niet uithouden in bed, met geen mogelijkheid. Er mòet wat gebeuren.... Hij kàn het niet uithouden om steeds aan vader te moeten denken, aan wat die heeft gezegd de laatste avond....!

„Jongen, als je maar bij alles wat je doet met een op-

recht hart aan den Heere Jezus denken kunt."

Dat kàn hij niet, hij heeft niet eens gebeden vanavond. Aldoor moest hij denken aan Kromme Teun, die daar zo hard en gebogen voorbijliep in de straat. Kromme Teun, die zo arm is en vissen gaat in het donker om er nog wat bij te verdienen. Kromme Teun, van wien zij de riem hebben weggemaakt.

Het is net zo erg als stelen.... net zo erg.... Hij moet.... ja, wat moet hij?

En dan opeens bedenkt hij wat....

Zonder het te weten knikt hij in het donker tegen zichzelf.

„Ja,” zegt hij zachtjes.... „ja.... ja, dat doe ik....”

Maar dūrt hij dat? Durft hij dat wèrkelijk? Hij, bange Bertus, zoals ze hem vaak noemen op school? Dūrt hij dat, alleen in het donker? Ja, dat durft hij, want vader is vlak bij hem als hij gaat. Het is of hij vaders ogen ziet: „Goed zo, jongen, dat gaat beter....” En de Heere Jezus is vlak bij hem als hij gaat. Nu zal hij wèl aan den Heere Jezus kunnen denken.... vast en zeker....

Hij is geen bange Bertus meer. Als hij het ooit is geweest, dan is hij het nū niet meer. Hij gaat.... hij gaat, vast en zéker!! Het duurt nog lang eer moeder thuis is. Hij zal de straten doorgaan naar de Vaart, de brug over en dan.... Hij zal niet terugkomen voor hij dat ding.... nee, hij zal niet terugkomen voor hij die riem gevonden heeft....

En opeens knielt hij neer naast zijn ledikant, zomaar. „Heere Jezus,” zegt hij zachtjes, „wilt U mij helpen de riem terug te vinden? Ik wil hem zo graag terugbrengen. Het spijt me zo erg. Wilt U mij dapper en flink maken?”

Hij staat op en kleedt zich vlug aan. Is dat Bertus de Boer? Bange Bertus?

Neen, hij is niet langer bange Bertus. Hij loopt over de zolder, de tanden vast op elkaar. Hij gaat zacht en voorzichtig de trap af, die soms heftig kraakt onder

zijn voeten. Gelukkig, niemand komt de twee trappen op. Ze zitten zeker allemaal aan de radio bij de burens. Hij komt beneden in het portaal.

Het is vreemd en wonderlijk nu de straat op te gaan. Het is zo donker. Wat zal het aan de Vaart wel donker zijn.

Bang? Neen, hij is niet bang meer, nù niet meer....

Het is niet ver van de Vaart, drie straten, nog twee, nog één. . . .

Daar ligt het water, woelig en ruw met de wind op de golven en in de biezen. De ka is smal en zwart, maar hij weet de weg. Kijk, ginds is de brug, waar ze onderdoor gevaren zijn. O, als hij de riem vindt...., het kan gemakkelijk dat hij tussen de biezen geraakt is. Dan zal hij hollen naar Kromme Teun. . . . en zeggen. . . .

Niet drómen nu, niet dènken nu, wat hij straks zal zeggen als hij de riem gevonden heeft. Nee, zoèken nu en nog eens zoeken en altijd maar zoeken en kijken. Het is een moeilijk werk.

Komt daar iemand aan, hij staat stil van schrik.

Wat nu? Bang zijn? Nee, vast niet, vast en zeker niet.

Nu is hij immers niet meer bang en er komt niet eens iemand aan. . . .

Hij loopt een beetje voorover, speurend en zoekend....

En langs de kant klotst het water, smakt soms even er overheen. . . .

En de biezen en het riet ruisen, ruisen maar. . . .

IV. EEN VREEMDE AVOND EN EEN VREEMDE TOCHT

In de Valkenstraat, waar het huis van Bram van Galen is, loopt agent Van Dam. Hij heeft geen uniform aan, want hij heeft geen dienst vanavond. En toch heeft hij wèl dienst. Hij gaat naar het huis van Bram van Galen.

„Zulke praatjesmakers, die jongens,” mompelt hij tussen de tanden, „nemen de boot van een ander en

zullen mijn jongen nog plagen dat hij zijn sommen niet kent.

Ik zal ze krijgen, die vlegels. En natuurlijk, Bram van Galen de grootste mond, natuurlijk de meeste praats tegen mijn Jan. Ik zal ze halen en ze zullen mee naar Teun, als ze dat maar weten."

Is hier het huis niet?

Het ziet er nogal donker uit, hij zal flink hard aanbellen.

Maar er wordt niet opengedaan.

Agent Van Dam trekt zijn wenkbrauwen boos omhoog. Nòg maar eens bellen.

Hij geeft nog eens een harde ruk aan de bel.

Boven, op het voorkamertje, wordt Piet van Galen met een schok wakker.

Hij zit geschrokken en verbaasd rechtop in bed en geeft zijn broertje Bram een flinke por in zijn zij.

„Jô, word es wakker. Er is gebeld."

Nòg eens een ruk aan de bel, twee keer achter elkaar. Het lijkt wel of er brand is. Met een sprong zijn ze allebei het bed uit en staan bij het raam.

„Doe het raam open," zegt Bram, „gauw dan, samen, goed trekken, ja zo. . . ."

Ze steken allebei een hoofd naar buiten.

Beneden bij de voordeur staat een mijnheer.

„Mijn moeder en mijn vader zijn er niet, mijnheer," roept Piet. „Mijn vader is net van zee. Nou zijn ze naar mijn tante, die jarig is."

Agent Van Dam kijkt omhoog naar het raam. De jongens zien nu opeens dat het agent Van Dam is. Bram kan geen woord meer uitbrengen van de schrik.

„Zo, zijn je vader en moeder niet thuis? Dat is niet erg. Jij bent wel thuis, Bram van Galen. Kom jij maar

beneden en kleed je maar aan. Ga jij maar eens met me mee."

„Wat.... watte.... is dat?" vraagt Piet.

Hij kijkt naar Bram, die staat te klappertanden van schrik in zijn nachtgoed.

Piet geeft hem een zet: „Jô, wat heb je gedaan? Heb je wat uitgehaald? Práát dan, jô...."

„Ik.... ikke...." stottert Bram.

Ze staan daar maar samen voor het open raam, Bram ziet wit van angst.

Nòg eens geeft Piet hem een por in zijn zij: „Vertel dan, jô...."

Eigenlijk vindt hij het wel een beetje leuk. Bram haalt dikwijls streken uit en Bram wordt nooit gesnapt. Hij loopt er altijd in. Nu is Bram aan de beurt. Maar tòch, dit is wel erg, een agent aan de deur in de avond en vader en moeder niet thuis.

Een stem komt van beneden: „Wil je nu wel eens flink voortmaken? Anders kom ik je halen."

„Hij is kwaad," zegt Piet zachtjes in Bram zijn oor.

Maar Bram luistert niet, hij begint zich zenuwachtig aan te kleden. Had hij nou alles maar aan vader en moeder verteld. Hij had toch eigenlijk ook wel kunnen weten, dat Jan van Dam klikken zou. Hoe kwam hij ook zo dom om nog te plagen met de sommen. Maar waarom komt agent Van Dam hierheen, hij kan toch ook wel naar Gijs gaan en naar Huub en Bertus.

Hij is nu aangekleed en kijkt naar Bram.

„Zeg dan toch wat je uitgehaald hebt, jô," begint Piet weer.

Maar Bram geeft geen antwoord, hij loopt de kamer uit naar beneden. Piet gaat dadelijk uit het raam hangen.

Beneden in de gang trekt Bram de deur open. Agent Van Dam steekt een arm uit en pakt hem beet: „Kom maar es mee, mannetje.”

Ze staan nu samen op straat. Boven hun hoofden hangt Piet uit het raam.

Van Dam kijkt omhoog: „Zeg maar tegen je vader en moeder dat ik je broertje heb meegenomen, ik zal hem ook weer thuisbrengen.”

Ze lopen naast elkaar door de straat. Bram kijkt geen enkele maal om naar Piet, die hem wat naroept van bovenaf. Van Dam heeft hem gelukkig losgelaten. En gelukkig heeft Van Dam geen agentenpak aan. Nu hebben de mensen er niet zo'n erg in.

„Luister jij es, ventje,” zegt Van Dam naast hem, „jij weet natuurlijk wel waarom ik jou kom halen.”

„Ja,” knikt Bram.

„Juist, dat dacht ik ook. Maar jij was niet alleen in de schuit vanmiddag. Jullie waren met z'n drieën of vieren. Wie waren die andere drie?”

Bram van Galen heeft de lippen vast op elkaar. Klikken? Dàt nooit.

„Versta je me niet, jongen? Wie waren die andere drie?”

Even nog houdt Bram zijn mond dicht, dan kijkt hij omhoog naar het gezicht van Van Dam. Hij denkt nog: er moet dan maar gebeuren wat gebeuren moet. Dan zegt hij: „Dat vertel ik niet.”

Hij trekt zijn schouders samen, alsof hij nu wel een klap zal krijgen. Het is hem of hij de hand van Van Dam al voelt om zijn arm. Maar Van Dam zegt geen woord.

Bram begrijpt het niet helemaal. Is Van Dam kwaad? Of is hij niet kwaad?

Hij kijkt recht voor zich uit.

„Zo, zo,” zegt Van Dam eindelijk naast hem, „dat is tenminste flink van je. Klikken is een lelijk gebrek. Het is alvast mooi dat je dat niet wilt. Mijn jongen klikt te veel. Dat moet niet. Maar iemand plagen als hij niet leren kan en de riem van een armen man wegmaken is even lelijk en laf, begrijp je?”

Bram krijgt een vuurrode kleur. Eigenlijk heeft hij daar nooit goed over nagedacht. Klikken, ja, dat vinden ze allemaal lelijk. Maar Van Dam heeft gelijk. Jan kan niet leren. Kan hij dat helpen, dat hij niet leren kan? En die riem van Kromme Teun. . . . Waar gaan ze toch heen? Dit is helemaal de weg naar Kromme Teun niet en ook niet de weg naar het politiebureau. Ze komen hier in de buurt van Huub zijn winkel. Nu moet hij recht voor zich uitkijken en niet naar de winkel van Huub, anders begrijpt Van Dam natuurlijk, dat die er ook bij geweest is.

Wat zal Huub morgen wel zeggen. . . .

Nu zijn ze de winkel bijna voorbij. Huub ligt natuurlijk allang op bed.

Maar opeens staat Van Dam stil. „Ho es even, jongen. Hier woont je vriend, nietwaar? Die was er ook bij. Ik weet precies wie jullie vieren waren. Ik wou jou maar es proberen. Alla, ga maar mee.”

Zenuwachtig wrijft Bram met zijn ene voet over de andere. De bel gaat hard en dringend. Achter de dichte winkeldeur komt iemand haastig aanlopen.

De vader van Huub staat vlak voor hen, hij kijkt verbaasd naar Bram en dan naar den agent.

„Wat zullen we nou hebben?”

„Ja, wat zullen we nou hebben,” zegt Van Dam, „ik kom uw zoontje halen, mijnheer De Korte. Die vier

vrienden hebben weer es wat moois uitgehaald. Ze hebben gevaren in de schuit van Teun en hebben zijn riem weggemaakt. Mooi hè, vindt u niet? Dapper ook wel. Nu kon Teun niet vissen vanavond. De man was woedend en kwam direct naar het bureau. Ze moeten maar es een flink lesje hebben.”

Bram, die heel even opgekeken heeft, laat snel zijn hoofd omlaagzakken. Daar is die boze rimpel boven baas De Korte zijn neus. Die rimpel waaraan je zien kunt dat hij kwaad is. Baas De Korte wordt niet gauw kwaad, dan moet er heel wat gebeuren. Maar nù is het mis.

„Dat jullie zo laf waren,” zegt hij, „dat wist ik niet. Kom even binnen, Van Dam. Ik haal Huub uit bed, afgelopen. Hij moet dadelijk mee naar Teun en het zelf vertellen.”

Nu staan ze in de winkel. Bram kijkt voorzichtig om zich heen. Daar staan de bakken met meel en suiker, met bonen en erwten. Honderd keer heeft hij hier gestaan, maar nu wilde hij dat hij weg was. Hij houdt er niet van dat de mensen hem lafaard noemen. Dat is wel het ergste wat je kan overkomen.

Achter de winkel is baas De Korte een trap opgegaan naar de zolder. In de winkel horen ze hem roepen: „Huub, word jij es wakker. En gàuw ook! Sta jij maar es op. Ja, kijk me maar niet zo verwonderd aan. Ze komen je halen. Wat is er vanmiddag gebeurd met de schuit van Teun?”

De rest kunnen ze niet verstaan, ze horen lopen en stommelen en af en toe een gebrom van stemmen. Dan twee die de trap afkomen. Even later staat ook Huub in de winkel. Zijn haar zit in de war en zijn gezicht is wit van schrik. Hij kijkt naar Bram, maar zegt niets.

Met z'n drieën gaan ze de winkel uit.

„Ik breng hem zelf weer terug,” zegt Van Dam.

Baas De Korte geeft geeneens antwoord. Huub weet dan wel hoe laat het is. Als zijn vader niets meer zegt, dan is het heel erg met hem.

Buiten lopen ze vreemd naast elkaar zonder te praten.

Waar gaan ze toch heen? Huub kijkt es voorzichtig naar Bram en Bram kijkt es voorzichtig naar Huub. Maar ze hebben nu geen praatjes en ze moeten nu niet lachen. Huub schrikt als ze het hoekje omgaan naar de straat van Bertus de Boer.

Gaan ze Bertus ook halen? Dat is nog erger. Wat zal de moeder van Bertus zeggen? Vanmiddag heeft ze zo gewaarschuwd: „Geen lelijke streken uithalen.” Misschien mag Bertus dan nooit meer met hen mee en dan is het hùn schuld.

Bertus wou eigenlijk niet, hij zei nog....

Hij pakt opeens de arm van den agent vast: „Mijnheer Van Dam, laten we Bertus niet halen, het is zijn schuld niet. Hij wou niet.... hij zei nog.... laten we niet naar zijn moeder toegaan, mijnheer.... ik wou....”

„Je mond houden, jongen en geen praatjes, Bertus de Boer was er ook bij, net zo goed. Als hij niet wilde, had hij naar huis moeten gaan en dat deed hij niet. Geen praatjes alsjeblieft.”

Ze staan stil voor de smalle deur. Van Dam belt aan, flink hard en lang.

Een buurvrouw doet open. Ze zal wel even gaan kijken bij de deur van De Boer, zegt ze. Maar ze blijft erg lang weg.

„Ik denk dat Bertus zijn moeder niet thuis is,” zegt

Bram zachtjes, „ze gaat 's avonds wel eens naar zijn opa.”

„Dan zal ik Bertus meenemen, net zoals ik het jou heb gedaan,” zegt Van Dam. „En praat niet tegen me. Als ik aan dien armen Teun denk en aan jullie, schelmen.... pas op....”

Eindelijk komt de buurvrouw terug. „Ik krijg geen antwoord,” zegt ze, „ik denk dat juffrouw De Boer weg is en dat de jongen slaapt.”

Van Dam keert zich om: „Nou, die spreek ik dan later wel, die jongen slaapt erg vast. Alla, méé!”

Waar nu heen?

Dat vragen de ogen van Huub aan Bram. En Bram wijst met zijn ogen de kant van de haven heen. Ja, ze zullen nu wel naar Gijs de Ronde gaan.

Gelukkig voor Bertus dat hij zo vast slaapt en dat zijn moeder weg is. Misschien zal Van Dam morgen zo kwaad niet meer zijn.

Ze lopen nu langs de havenkant. Wat zal Gijs zeggen, wat zullen zijn vader en moeder zeggen? Hadden ze dit toch maar nooit gedaan. Waren ze toch maar eerlijk en

dapper naar Teun toegegaan, dan was alles nog wel goed gekomen. In de verte ligt de woonschuit. Een rood achterlicht brandt; verder is het daar erg donker en stil.

Agent Van Dam ziet nergens tegenop. Hij loopt regelrecht over de hoge loopplank naar het dek.

Huub en Bram blijven staan op de kant in het donker. Ze zien hoe Van Dam aanbelt aan de smalle deur met de koperen knop.

„Heb je de jongens verraden?” vraagt Huub zachtjes.

„Nee,” zegt Bram en dan kijken en dan luisteren ze weer.

Als Gijs zijn vader het nou óók niet hoort. De schipper gaat altijd vroeg naar bed. Maar opeens gaat de deur open, baas De Ronde kijkt verbaasd naar Van Dam.

„Zo, Van Dam, wat is er, kerel? Is er onraad?”

„Nee man, dat niet. . . . maar jouw Gijs moet ik hebben. Die verdient een stevig lesje.”

Hij vertelt het hele verhaal, van de schuit en de roeriem.

Baas De Ronde schudt verdrietig zijn hoofd: „Is dat waar, Van Dam, heeft mijn Gijs dat gedaan? Zóiets? Het is haast niet te geloven. Een arme ouwe toberd zijn riem wegmaken en dan maar naar huis gaan en rustig gaan slapen. Zoiets lafs, mijn Gijs? Hoe is dat mogelijk? Ik zal hem halen, Van Dam. Wie kwaad gedaan heeft verdient straf.”

De deur blijft een eindje open staan. Zonder het van elkaar te horen, zuchten Bram en Huub bijna tegelijk, daar op de kant.

Maar opeens vliegt met een ruk de deur weer open:

„Agent, mijn jongen is er niet, het bed is leeg! Hoor je me, Van Dam, het bed is leeg! Waar is mijn jongen, waar is mijn jongen. . . .”

En daar is moeder De Ronde ook. Ze veegt snikkend langs haar ogen: „Zijn kleren zijn ook weg, er is wat gebeurd, er is vast wat gebeurd. Ik ga hem zoeken, dádelijk!”

Van Dam gaat de loopplank over, hij kijkt speurend langs de havenkant en ziet een agent in de verte.

„Wacht even,” zegt hij.

Hij roept en wenkt den agent.

„Deze agent zal je helpen zoeken, man,” zegt Van Dam tegen den vader van Gijs, „het zal wel in orde komen, ik neem die twee jongens mee.”

Huub en Bram horen maar half wat er gezegd wordt, ze zien den vader van Gijs zenuwachtige gebaren maken.

Ze kijken elkaar aan. Waar is Gijs? Is Gijs weg? Weggelopen van huis misschien? Dat kan toch niet? Dat kan toch onmogelijk?

Wat is er met Gijs? Hij is hun vriend en ze moeten toch weten wat er met hem is gebeurd?

Van Dam tikt aan zijn hoed, maar niemand ziet dat. Vader en moeder De Ronde lopen wit van schrik over het dek.

Moeder De Ronde zet de handen tot een koker aan de mond en roept over het stille water: „Gijs!!!! Gijjijjs. . . .”

Het klinkt bang en angstig in het donker over het water, dat rumoerig is en wild vanavond.

Huub en Bram vergeten er alles door, ze vergeten, wat er vanmiddag is gebeurd, ze vergeten Kromme Teun en de riem. . . . Bertus de Boer en Van Dam.

Ze lopen tegelijk naar de loopplank toe. Ze willen wat vragen, ze willen helpen. Gijs weg. . . . dat gaat toch zomaar niet. Zij zullen hem wel vinden, vast wel.

Er kan geen sloot te diep en geen weiland te groot zijn, zij zullen hem wel vinden, vast wel.

„Baas De Ronde,” roept Bram. . . .

„Juffrouw. . . .” zegt Huub.

Maar Van Dam tikt hen op een arm: „Mee, jongens, we kunnen hier niet blijven, jullie kunnen niets doen. Het is naar dat de jongen weg is. Maar wij gaan verder. Die agent zal hem wel opzoeken. Hij heeft een goeie politiehond, als het nodig mocht wezen.”

Ze lopen nu naast elkaar naar het huis van Kromme Teun. Raar is, dat ze nu geen van drieën erg aan Kromme Teun denken. Geen van drieën.

Bram en Huub denken allebei aan hetzelfde: Gijs, die gezocht wordt. Gijs, hun beste vriend, die 's avonds niet op bed gevonden is. Het bed is leeg. Een grote hond zoekt hem, hier en daar en overal. Als Bertus de Boer het eens wist.

Ook Van Dam denkt niet erg meer aan Teun, en ook niet aan wat de jongens vanmiddag hebben uitgehaald.

Het is vreemd dat die jongen niet in zijn bed ligt. Hij zou niet graag willen, dat het met zijn Jan gebeurde. Waar kan zo'n kind heen zijn. Wie gaat er nu 's avonds uit bed en de straat op.

Er gebeuren zoveel vreemde dingen, er gebeuren zoveel ongelukken.

Zo stappen ze voort alle drie. Het is een vreemde avond en een vreemde tocht.

Gijs de Ronde staat voor het huis van Kromme Teun.

Aarzelend staat hij daar. Driemaal heeft hij hier al gestaan en telkens ging hij ook weer weg. Hij durft eigenlijk niet goed.

Hij wrijft even over zijn ogen.

Weet je wat het is. . . . Als hij bij Teun binnen is, zal hij ook alles moeten vertellen.

Dat is moeilijk.

„Lafaard,” zegt hij zachtjes tegen zichzelf.

Wèl een riem wegmaken, wel een schuit meenemen en nõu niet durven?

Tussen de nu dichte gordijnen bij Teun schijnt een lichtstraal naar buiten.

Gijs steekt resoluut zijn hand uit en trekt aan de bel. Hij moet even kuchen, als hij achter de deur iemand hoort komen.

Hij drukt het blik met vis dicht tegen zich aan.

De deur gaat langzaam open. Het gezicht van Teun kijkt verbaasd naar den jongen die voor hem staat. Een jongen met een blik in zijn hand.

Hij is niet gewend 's avonds visite te krijgen en zeker niet van jongens.

Van jongens moet hij niet veel hebben, die hebben hem te veel verdriet gedaan. Maar vanavond denkt hij daar niet aan. Vanavond is zijn gezicht zo goed en vriendelijk.

Want zie je, dåt wat Neeltje heeft gezegd, dåt kan hij niet meer vergeten, dat ligt daar als een gouden schat in zijn oude hart.

Den Heere Jezus hebben ze ook uitgescholden. . . . dat was heel wat erger. . . .

De Heere Jezus, die altijd bij hem, bij Kromme Teun is. . . . die heeft nog veel meer verdriet gehad. En Hij klaagde niet en Hij werd niet boos.

Mag hij, Kromme Teun, dan wel boos worden?
O, natuurlijk heeft hij dat allemaal allang geweten,
al jaren lang.

Maar vanavond.... vanavond is dat zo ineens diep in
zijn hart gekomen.... en nu is die gouden schat
daar.... heel verborgen en heel stil.

Hij kijkt naar dien jongen, die verlegen staat te haken.

„Kromme Teun.... ikke.... ik bedoel....”

„Kom d'r maar in, kereltje....”

Nu staat Gijs in het portaal, een laag klein portaal-
tje. Hij is zo'n lange jongen, hij moet zich bukken om
niet tegen de zolder te komen.

Nu loopt hij achter Teun aan naar het kamertje.

Aan de kleine ronde tafel zit een oud vrouwtje met een zwart mutsje op.

Gijs knikt verlegen, hij zet het blik neer midden in het kamertje.

Hij denkt: „Woont hier Kromme Teun nou bij dit vrouwtje, dat zo aardig naar me kijkt? Het is net grootmoeder uit Gelderland.”

„Wel jongie, ga maar even zitten, had je een boodschap voor ons? En zo laat nog over straat, jongie?”

Hij krijgt een kleur en opeens kan hij alles zeggen, recht in dat kleine vriendelijke gezicht, recht in die twee ogen, die net de ogen van zijn grootmoeder zijn.

„Ik.... ja ziet u, ik had de riem weggemaakt uit de boot.... het spijt me zo.... Ik wou vragen of u die vis wou hebben. Die heb ik.... hebben wij met de boot gevangen. Ik.... ik zal het nooit meer doen....”

Nu durft hij toch niet langer naar dat gezicht te kijken, dat zo vriendelijk en ernstig blijft. En ook niet naar Teun, die een beetje verdrietig naar het blik met vis blijft kijken.

Waarom wordt Teun niet kwaad net als op straat soms gebeurt?

Dat is veel gemakkelijker.

Eindelijk begint Neeltje te praten.

„Zo, zo, jongie,” zegt ze langzaam.

O, zegt ze nou nòg „jongie”, dat woord dat zijn grootmoeder altijd zegt?

Laat ze nu boos worden en alles tegen hem zeggen, wat zij wil, maar dàt niet, dàt woord toch niet.

En laat Teun nu ook praten, laten ze niet zo stil blijven zitten die twee. Want nu weet hij niet meer, hoe hij zomaar die boot heeft kunnen nemen en zo ruw de riem heeft laten gaan en er niet eens meer naar is

gaan zoeken. Vanmiddag leek dat allemaal heel gewoon en nu is het niet meer te begrijpen.

„Ik ben blij dat je d'r spijt van hebt, jongie,” zegt het oude vrouwtje, en haar stem is zo zacht en gelukkig, dat Gijs daar opeens zit te huilen als een kleine jongen. Van spijt misschien of van verdriet, hij weet dat zelf niet meer.

„Zie je, dat is een bewijs dat de Heere aan je hart werkt, jongie. Wees daar maar erg dankbaar voor. Uit onszelf krijgen we geen spijt, nooit en nooit zie je. . . . Wees jij maar dankbaar. . . .”

Gijs krijgt nog roder kleur dan hij al had. Eigenlijk vond hij zichzelf, toen hij buiten liep, een hele held. Omdat hij het goed ging maken, omdat hij zo flink durfde zijn.

Wat zegt dit oude grootmoedertje? Dat de Heere aan je hart werkt. . . . hij begrijpt haar wel. . . . hij begrijpt haar heel goed. . . .

En dan opeens wordt er gebeld.

Ze schrikken daar alle drie erg van op en kijken elkaar aan.

Teun schudt zijn hoofd.

„Bellen,” zegt hij, „alweer. . . .? En dan zo laat?”

Gijs en het oude vrouwtje luisteren als hij het portaalje ingaat.

Ze horen een zware mannenstem, ze horen het kuchen van een jongen.

Ze horen ook dat Teun zegt: „Kom maar binnen jullie, kom maar binnen. . . .”

Voetstappen in de gang. . . . Een hoge jongensstem geeft een harde gil:

„Gijs. . . . o Gijs. . . ., ben je hier? Ben je hier. . . . je vader en moeder. . . .”

Ze staan allemaal naast elkaar bij de tafel en zien elkander verbaasd en verwonderd in de ogen. Ze praten door elkaar, maar Van Dam zegt: „Hou es stil jullie allemaal, jongens. Luister goed naar me. Ik zal naar Gijs zijn vader en moeder gaan en vertellen dat Gijs hier is. Dan zijn die mensen gerust. Dan kom ik jullie hier weer halen.”

Het blijft even stil. Van Dam staat nu vlak voor de jongens: „En ondertussen vertellen jullie hier alles maar es. Ik ben zo weer terug.”

Het volgend ogenblik is hij uit het kamertje verdwenen.

Ze staan daar nu zo vreemd naast elkaar.

Het oude vrouwtje schudt haar hoofd weer.

„Nemen jullie maar een stoel,” zegt ze, „’t is toch wat.”

Daar zitten ze nu, ze weten opeens geen woord meer. Bram kijkt naar het blik, dat bij de schoorsteen staat. Hij begrijpt opeens wat Gijs is gaan doen.

„Teun,” zegt Huub haperend.... „ik.... wij.... wij hebben de riem weggemaakt.... we hebben er zo’n spijt van. Wij.... wij....”

Hij weet nu verder niet meer wat hij zeggen moet en kijkt naar Bram.

Maar Bram kijkt naar Teun.... Teun die niet kwaad wordt.... hoe kan dat....?

En nu eindelijk gaat Teun praten.... Teun die altijd zo gauw zijn woorden klaar heeft, die altijd dadelijk boos en grimmig wordt.

Hij legt zijn armen op de ronde tafel.

Hij zegt: „Ja, jullie plagen me dikwijls.... erg dikwijls. En ik werd dadelijk kwaad altijd.... maar da’s niet goed.... da’s niet goed geweest zie je.... Ze hebben den Heere Jezus veel erger geplaagd, zie je jon-

gens, nog veel erger dan jullie mij doen. En Hij was nooit kwaad en Hij schold nooit terug.... zie je, nou ga ik leren ook niet meer kwaad te worden als jullie weer roepen en plagen, dat gaat de Heere me nou leren.... zie je, jongens....”

Met een ruk staat Bram naast de tafel. Bram van Galen, de belhamel van de klas, Bram van Galen, die alles durft, die niemand ontziet. Hij staat recht naast de tafel en zijn ene vuist ligt op die tafel.

„Teun,” zegt hij.... „hoor nou es, nee stil nou, Teun.... dat moet je niet zeggen, want ik.... ik zal zorgen, dat ze je, dat ze je niet meer naroeppen en niet meer plagen.... vast en zeker, hoor Teun....”

Hij moet nu hoesten omdat hij niet huilen wil, hij is Bram van Galen en daarom kan en mag hij niet huilen. Hij kucht nog een keer: „Hoor je het, Teun.... en als.... als ze het tòch doen, dan moet je het tegen mij zeggen, zal je dat doen, Teun?”

Teun geeft geen antwoord.... hij zit daar zó stil en zó zwijgend.

En niemand geeft antwoord.

Het kleine lichtje op het theeblad flakkert nog altijd....

De schaduwen rekken en krimpen....

„De Heere Jezus,” zegt Teun eindelijk, „die hield zoveel van kinderen, dat heb ik nooit kunnen begrijpen en nou vanavond begrijp ik dat opeens....”

Hoe wonderlijk zitten ze hier.... zij met z'n vijven.... Hoe wonderlijk is dit kamertje hier met Teun en het oude grootmoedertje.... En buiten loeit de wind maar om het kleine huis en in de smalle schoorsteen....

V. „KROMME TEUN” WORDT „OPA TEUN” EN „BANGE BERTUS” WORDT „DAPPERE BERTUS”

Aan de Vaart in het zwarte donker, daar loeit ook de wind. Een jongen loopt gebogen langs het water, speurend en zoekend. Hij geeft het niet op, nòg niet. Hij wordt erg moe en slaperig.... maar hij geeft het niet op. Het riet suist en ruist langs de kanten. Er kan van alles gebeuren.

Maar bange Bertus is bange Bertus niet meer.

Niemand hoeft dat te weten, maar soms bidt hij zachtjes terwijl hij daar loopt.

„Heere, help mij om niet bang te worden, het is hier zo stil....”

En dan gaat hij weer verder, al maar verder langs het water.

Wat is dat daarginds, ziet hij dat goed? Een zwart ding ligt dwars over de weg. Is dat.... is dat.... werkelijk....?

„Hält! Stilstaan. Wat moet dat hier??”

Stokstijf van schrik staat hij stil.

Een grote kerel rijst op uit het riet, nòg een. Ze steken ver boven hem uit.

„Wat moet dat hier? Hè? Zeg op.”

„Ik.... ik zoek de riem die daar ligt....” Zijn stem is zacht en bang.... wat gaat er met hem gebeuren.... die kerels kunnen met hem doen wat ze willen.

„Die riem? Is die van jou? We hebben hem gevonden, hij dreef tussen het riet.”

„Nee, van Kromme Teun, maar wij hebben hem weg-gemaakt en toen ben ik hem gaan zoeken.”

Hij zegt het dapper en flink, hij is opeens niet bang meer.

Het is geen kwaad wat hij doet, en die riem moet hij hebben, die riem is van Teun en niet van die kerels, afgelopen.

Is dit bange Bertus? Hij staat daar vlak voor die twee en zegt nog eens:

„Die riem neem ik mee, ik wil hem aan Teun teruggeven.”

Boven zijn hoofd lachen die twee kerels, hard en uitdagend.

„Aha, moet je zo'n aap horen, zeg. Néém ik méé! Weet je wel, ventje, dat we met je doen kunnen wat we willen? Zal ik jou es kopje onder houden? Es kijken of je dan nog zoveel praatjes hebt.”

Bertus geeft geen antwoord. Hij kijkt naar de hengels van de twee kerels en ziet in het donker de dobbers op het water drijven.

„Wacht,” zegt de een, „kom maar es hier, kereltje, dan zullen we jouw grote mond es stoppen.”

Een hand grijpt naar zijn arm, hij wil schreeuwen van angst. Maar opeens roept de andere: „Jô, Gerrit, de hengel, béét, jô, houd hem, ja, trekken!!”

Ze buigen over het water en rukken aan de zware hengel.

En dan, op hetzelfde ogenblik bukt Bertus, hij grijpt, rent dadelijk weg, de riem achter hem aan, schuivend en schurend door het gruis.

Hijgend holt hij langs het water, springt opzij als het wild over de kanten klotst.

Verder.... verder.... o maar dat kan hij nooit....

Ze zullen hem zó inhalen, ze zullen hem grijpen en wat zal er gebeuren, nu hij dit heeft gedaan. Wat zul-

len ze hem doen nu hij is weggelopen met de riem. . . .
Hollen dan, voort. . . . voort in het donker. . . . Hij
moet harder. . . . maar de riem is zwaarder dan hij
dacht en die kerels hebben vreselijk lange benen, ze
kunnen veel harder lopen dan hij. . . .

Hollen dan en niet denken en niet luisteren of die
voeten al vlak achter hem zijn. De riem heeft hij, de
riem van Kromme Teun. . . . En ginds is de boot van
Teun, maar daar kan hij de riem niet brengen. Dan
zullen ze hem zéker grijpen en in het water duwen of
wat dan ook. Nee, hij kan niet wachten en stilstaan.
Voort, voort moet hij, tot hij bij de verlichte straten is.
Daar zullen wel menseu zijn, die hem helpen, die hem
redden uit de sterke handen van die twee kerels.

Lópen dan!

Daarginds brandt een lantaarn, als hij daar eerst
maar komen kan.

Voort dan! Maar hij kan niet verder, hij kan geen stap
meer verder, want hij heeft geen adem meer, hij zal
nog neervallen hier met die zware riem en dan. . . .
Hij moet wel langzamer, hij moet eindelijk wel hele-
maal stilstaan en grijpen naar zijn zij, waar een ste-
kende pijn begint.

Met grote bange ogen kijkt hij eindelijk achterom.

Maar de ka met het zwarte koolgruis is stil en ver-
laten.

Er is niemand. Geen stap weerklinkt en geen geluid
wordt gehoord dan het slaan van het water tegen de
kant en het ruisen van het riet.

Hij haalt verlicht en dankbaar adem en gaat lang-
zaam verder. Ze komen niet, ze zijn achtergebleven
en hebben hèm de riem gelaten.

Zijn ogen schitteren. Nu gaat hij de riem ook zelf naar Teun brengen.

Terug kan hij niet, vèrder kan hij wèl.

Hij zal regelrecht naar het huis van Teun gaan.

Hij zal zeggen: „Teun. . . . luister es, Teun. Hier is de riem. En nou kun je vanavond niet meer vissen, maar morgen wel, hè Teun. Luister es, ik ben een lafaard geweest, een echte grote lafaard. Bah. Ik durfde niet eens te zeggen, dat we de boot niet moesten nemen. Ik durfde niet eens teruggaan, omdat ze me dan „bange Bertus” zouden noemen.

Ik dacht zeker, dat ik nòu geen „bange Bertus” was. Mijn vader, Teun, mijn vader hè. . . .?”

Hij moet slikken terwijl hij daar loopt te denken. Hij moet even kuchen.

Ach, dat zal hij allemaal niet zeggen, dat zal hij niet kùnnen zeggen. Welke jongen durft dat te doen. Hij kàn niet over vader praten, dat is zo moeilijk. Maar dat hoeft immers ook niet.

Nee, dat hoeft niet.

Als hij maar weer aan vader kan denken, zonder te schrikken. Als hij maar weer aan den Heere Jezus kan denken, zonder bang te zijn. De Heere Jezus zal het hem vergeven, wat hij gedaan heeft. Vast en zeker. En hij wil zo iets niet meer doen, nooit meer, nee nooit meer.

Daar is vaders gezicht opeens weer en vaders stem, het is of hij vader hóórt zeggen:

„Bertus, Bertus, denk je weer dat je de wereld overwinnen kan? Jij? Alleen soms?”

Zo zei vader dat, zo zei hij dat. . . .

En dan wist hij, Bertus, precies wat vader bedoelde, natúúrlijk wist hij dat. O, als hij vaders jongen maar

weer zijn kan. Niemand hoeft dat te weten, niemand hoeft hij daar wat over te zeggen. Het zou misschien kinderachtig lijken.

Is het dat?

En wat komt het er op aan of dat zo is?

Hij trekt de riem nu achter zich aan over de straat.

Moe is hij, moe van het zoeken en speuren, moe van de angst voor die twee kerels bij het water.

Nòg eens kijkt hij achterom. Nee, er komt niemand.

Maar.... wat is dat?

Wie zijn dat?

Hij staat stokstijf midden op de straat, vlak onder een lantaren.

De riem hangt onder zijn arm uit, zijn mond wijkt open van verbazing.

Hij wil roepen, maar zó verbaasd en geschrokken is hij, dat er geen woord uit zijn mond komt. En daarom kijkt hij maar, kijkt hij maar.

Daar komen drie jongens aan, en ja.... hij ziet het tóch goed, Bram en Gijs en Huub.

Hoe. . . . hoe is dat mogelijk. . . . wat betekent dit, hoe kan dat?

En die man. . . . die man die er naast loopt, wie is dat? Nòg verder wijkt zijn mond open, hij wordt wit van schrik.

Maar dat is. . . . dat is. . . . Van Dam, de vader van Jan. . . . dat is. . . .

Hij blijft roerloos staan, de riem afhankelijk onder zijn arm.

En dan plotseling. . . .

Bram van Galen geeft een schreeuw en holt weg van Huub en Gijs, holt zomaar weg bij Van Dam vandaan.

Een stem roept, een barse stem: „Hier blijven!”

Maar Bram luistert niet, hij holt vlak langs een auto heen naar de stoep en pakt Bertus bij een arm.

En hij hijgt, rood van blijdschap: „Bertus. . . . Bertus. . . . heb jìj. . . . hèb je hem? Hèb jij hem?”

En nù kan Bertus ook weer praten.

„Ja,” zegt hij, „ja. . . . kijk dan, Bram. . . . ik ga naar Teun. . . . ik ga zelf naar Teun. . . .”

„Há, há!!!!”

„Bertusie, Bertus!!”

Huub en Gijs staan ook vlak voor hem.

Ze zijn Bram achternagehold op een draf.

En Van Dam moest van schrik ook wel op een draf de jongens achterna.

Hij heeft immers beloofd de jongens veilig thuis te brengen.

Kan hij ze dan zo maar laten gaan? Jongens hebben soms zulke rare streken. Hij moet er bij blijven.

Nu staan ze in een kringetje om Bertus heen.

Van Dam zegt: „Wie ben je?”

En Bertus kan niet eens antwoord geven, want Bram,

die vlugge Bram, kan zijn mond niet houden.

Hij geeft al antwoord, hij praat en vertelt.

„Weet u wel, mijnheer, dat is Bertus, waar wij gebeld hebben. Bertus die zo sliep, hè? Weet u wel? Maar hij sliep niet. Kijk nou, jongens, hij heeft de riem gezocht en gevonden ook.

Bange Bertus, maar dat ben jij niet, o zo, vast niet, hoor Bertus. Jij bent dappere Bertus, hè jongens. Wij gaan ook naar Teun. . . . wéér naar Teun, hè jongens.”

„Wéér naar Teun?” vraagt Bertus, „zijn jullie dan naar Teun geweest? Lopen jullie daarom alle drie op straat 's avonds laat? Wie heeft dat verzonnen?”

Nu komt het verhaal, het hele verhaal, van Bram die op bed lag, van Huub die op bed lag. Van Gijs, die niet te vinden was, van Bertus zelf, waar ze almaar gebeld hadden en waar niemand had opengedaan.

Bertus kijkt naar Gijs, hij denkt: Gijs is ook zèlf naar Teun geweest, dat is leuk.

Bram danst op de stoep van plezier: „Nou gaan we allemaal weer naar Teun, hè jongens. O, wat zal hij kijken!!!!!”

Maar nu heeft Van Dam óók wat te zeggen, hij steekt zijn vinger op:

„Niks geen praatjes, jongens, regelrecht naar huis. Ik geloof dat jullie denken dat je alles maar doen kunt. Pas op! En mee, dadelijk.”

Och, nu staan ze alle vier om Van Dam heen en kijken hem aan, kijken hem vragend en smekend aan.

Gijs doet nòg een stapje dichterbij, hij zegt: „Ach, als 't u blijft, Van Dam. Mogen we allemaal meegaan? Wij hebben de riem weggemaakt, we willen hem zo graag terugbrengen. Wij hebben Teun zijn gezicht gezien, we willen hem zo graag zien lachen. Hoor

es, Van Dam, we zullen Jan nooit meer plagen met de sommen, echt niet. Dat is óók laf. Mogen we mee?"

Van Dam kijkt naar de jongens.

Hij is zo kwaad niet als hij er soms uitziet.

Eigenlijk moet hij een beetje lachen. Het komt alles heel anders uit dan hij gedacht had vanavond.

Ook heel anders dan Teun gedacht had vanavond.

Het is wel dapper van dien Bertus, van dien mageren kleinen jongen om in de donkere avond naar de riem te gaan zoeken.

„Vooruit maar,” zegt hij, „vooruit maar, jullie denken toch dat ik niets anders te doen heb. Vooruit dan maar.”

Daar gaan ze weer, nu met z'n vijven.

Vier jongens en Van Dam, vier jongens en een agent.

Dromen ze dit niet?

Het is net iets uit een spannend boek.

Bram denkt: „Wat zullen vader en moeder toch wel zeggen als ze zien dat ik weg ben.”

Bertus denkt: „Gelukkig komt moeder pas heel laat van opa vandaan. Dan ben ik allang weer thuis.”

Gijs geeft hem een stomp tegen zijn arm: „Jô, waar heb je de riem gevonden? Hoe heb je die te pakken kunnen krijgen? Vertel toch op!”

Bertus, bange Bertus, nee dappere Bertus, ziet drie paar ogen, nee vier paar ogen die naar hem kijken, bewonderend, verbaasd.

Hij krijgt een kleur van plezier, en begint haastig te vertellen van de kerels aan de kant. Van het wegvluchten langs de ka. En dat hij tóen de riem wel mee moest nemen naar Teun zijn huis. Anders hadden die kerels hem misschien toch nog gegrepen.

„Ik wou....” zegt Bram.... „ik wou dat ik het gedaan had.”

En dat vindt Bertus zo mooi, dat hij, zonder het zelf te weten, zachtjes loopt te lachen van plezier.

Daar is het huisje van Teun.

Gelukkig, het licht brandt nog.

Het schijnt door een smalle kier tussen de gordijnen door naar buiten.

Van Dam belt aan, hij schudt zijn hoofd terwijl hij aanbelt.

„Malle jongens zijn jullie,” zegt hij.

Het oude vrouwtje is de gang ingekomen. Voorzichtig en een beetje bang doet ze een klein ruitje van de deur open.

„Wat?” zegt ze, „wat nou? Wat nou toch?”

Ze trekt de deur hélemaal open. Met grote verbaasde ogen kijkt ze naar Van Dam, naar de jongens.

Bertus lacht van plezier, hij steekt de riem een eindje de gang in.

Het oude vrouwtje slaat de handen in elkaar: „Teun, kerel, kom nou toch es kijken!”

En daar is Teun al, hij kijkt ook naar die riem. Hij grijpt hem beet met twee handen. Hij lacht en kijkt de jongens aan.

„Maar.... maar....” zegt hij, „hoe kan dat nou? Kom dan nog maar weer es binnen. Dat moet ik toch weten. Dáár begrijp ik niks van.”

Agent Van Dam schudt zijn hoofd, maar niemand ziet dat.

En even later zitten ze wéér allemaal om het ronde tafeltje bij Teun en het oude vrouwtje.

Wat is dit toch voor een rare dag.

En weer vertellen ze alles. De riem staat tegen de ta-

fel aan. De riem waar nog een sliert wier aan is blijven hangen.

Het oude vrouwtje zit maar te schudden.

„Och jongies, jongies toch.... Dat is allemaal goed terechtgekomen. Haal maar nooit meer zulke ondeugende dingen uit.”

Agent Van Dam staat op.

„Alla jongens en nou mee. Jullie denken misschien dat je hier vannacht blijft slapen. Maar ik denk het niet, als je dat maar weet.”

Ze staan nu gauw allemaal op.

En dan komt Teun naar de jongens toe, hij tikt hen op de schouders.

„Beste kerels zijn jullie,” zegt hij, „beste kerels. . . .”
„Nee,” zeggen ze zachtjes. . . . „nee. . . . Teun. . . .
Wij. . . . wij hebben. . . .”

Maar Teun legt een vinger op de mond: „Stil jongens, niet meer over praten. We doen allemaal verkeerd, ik ook. Ik ben zo kwaad geweest vandaag, vraag het maar aan haar.”

Zijn magere vinger wijst naar Neeltje.

„Ik zeg, we doen allemaal verkeerd. Hoe ouwer of ie wordt hoe meer je dat gaat zien. Je zal nog wel es aan me denken, later.”

Het oude vrouwtje knikt er bij.

Ze zegt: „Zo is het. . . . zoals Teun het daar zegt. Bidt maar of de Heere je altijd voor het kwaad bewaren wil, jongies. Dat heb je nodig, dat hebben we allemaal nodig. . . .”

Ze gaat weer zitten op haar stoel bij de tafel.

Het lichtje flakkert nog steeds in de tocht van het raam.

„Het is zo'n vreemde dag vandaag,” zegt ze.

Van Dam steekt zijn hand uit: „Dag Teun, man, ik ben blij dat alles zo goed voor elkaar gekomen is. Dag Neeltje. Het beste samen. En nou komen we vanavond niet meer terug, hoor.”

Een beetje verlegen steken de jongens ook een hand uit.

Het oude vrouwtje lacht: „Zeg nou maar niet meer „Kromme Teun”, zeg nou maar „opa Teun”, hoor jongens.”

En daar gaan ze, daar gaan ze alle vijf weer.

Neeltje heeft het gordijn een eindje weggetrokken en wuift hen na.

Ze zwaaien tot de hoek van de straat.

„Eerst Gijs maar,” zegt Van Dam, „’t is wat met jullie. Ik ben mijn hele avond aan jullie kwijt. Nou, ’t is wat.”

Maar boos is hij niet meer, en kwaad kijkt hij niet meer.

In de verte ligt de woonschuit.

Als ze dichterbij komen, loopt baas De Ronde de loopplank over. Hij tikt aan zijn pet voor Van Dam.

„Zo Van Dam, dat is nog goed terechtgekomen met dien zoon van mij. Ik dacht al dat hij weggelopen was. Zulke jongens toch. Gauw jongen, naar bed.”

Gijs gaat de loopplank over met het blik onder zijn arm. Hij zwaait naar de jongens.

En ze zwaaien terug tot het hoekje van de Haven.

Ze lopen nu naar Huub zijn huis. Het licht in de winkel brandt nog. Dat brandt anders nooit ’s avonds.

De vader van Huub doet gauw de deur open, hij kijkt nog boos en de rimpel boven zijn ogen is nog niet weg.

„Wees maar niet langer boos,” zegt Van Dam, „ze zullen deze avond niet gauw vergeten en ze hebben er flink spijt van. Dat heb ik wel gemerkt.”

Huub gaat naar binnen en Bram en Bertus lopen door met Van Dam.

In het straatje van Bertus lopen ze nu, ze komen bij de deur. Boven bij Bertus is het alles nog donker.

„Mijn moeder is er nog niet,” zegt Bertus, „fijn hè, dan is ze ook niet ongerust geweest. Ik ga gauw naar bed. Dan vertel ik morgen alles wel, of misschien ben ik nog wakker als moeder thuis komt.”

„Ben je niet bang om alleen naar boven te gaan?” vraagt Bram.

Bertus schudt van nee.

Agent Van Dam legt heel even zijn grote hand op Bertus' schouder.

„Nee,” zegt hij, „jij niet.”

En die twee woorden vergeet Bertus zijn leven lang niet meer.

Samen komen ze bij Bram zijn huis. Dadelijk als ze aanbellen, komt Piet boven uit het raam hangen.

„Vader en moeder zijn er nog niet, kom maar gauw. Ik zal de deur opendoen.”

Hij holt de trap af en trekt de deur open.

Hij brandt van nieuwsgierigheid, hij kan niet wachten. Hij merkt niet eens dat Van Dam doorgaat, de straat in, de weg naar zijn eigen huis.

„Vertel nou, Bram, gauw nou, jong. Hebben jullie slaag gehad? Heb je onder de toren gezeten? Was van Dam niet woedend? Gauw dan, jong.”

Bram loopt de trap op, met Piet vlak achter zich aan. Hij vertelt onder het uitkleden, van Gijs, van de woonschuit, van Teun, van Bertus.

Hij vertelt nòg als ze al samen onder de dekens liggen. Tot hij eindelijk alles gezegd heeft.

Nee, alles niet. Alles kan hij niet zeggen. Er zijn veel dingen bij, die hij alleen onthouden wil, die hij nooit meer vergeten wil. Maar daar praat je immers niet over. Dat hou je immers voor jezelf alleen.

Piet is tevreden. Hij heeft slaap, hij heeft zo lang wakker gelegen en gewacht. Hij slaapt zomaar in.

Bram hoort het aan zijn ademhaling.

Maar zelf slaapt hij nog niet.

Hij moet denken aan het kamertje van Teun, aan het oude vrouwtje.

Aan Bertus en aan de riem.

Hij moet ook denken aan al de keren dat hij Teun heeft nageroepen op straat.

Onder het denken knijpt hij een vuist samen: „Als ze toch nog es ooit Teun uitschelden op straat. Hij zal voor Teun opkomen, geloof dat maar. Vast en zeker. En Bertus.... dien moeten ze ook geen bange Bertus meer noemen. Vast en zeker niet.”

„Je zal nog wel es aan me denken,” zei Teun....

Hij wordt nu toch slaperig.... hij doet zijn ogen dicht en weer open.... en weer dicht....

Hij soest nog wat na, half in slaap.

Hij denkt.... Kromme Teun is nou voortaan „Opa Teun”.... En „bange Bertus” is nou voortaan.... „dappere Bertus”.

INHOUD

	Blz.
I. Bram van Galen weet wat.....	7
II. De boot van Kromme Teun	20
III. Langs het donkere water	35
IV. Een vreemde avond en een vreemde tocht	46
V. „Kromme Teun” wordt „Opa Teun” en „bange Bertus” wordt „dappere Bertus” .	63